

SILTOJA KOTOUTUMISEEN

Lahden alueen kolmannen sektorin
toiminta maahanmuuttajien tukena

LAHDEN
AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaali- ja terveysala
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosiaalipedagoginen aikuistyö
Opinnäytetyö AMK
Syksy 2015
Mari-Anna Rahikainen
Eija Toivainen

Lahden ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma

RAHIKAINEN, MARI-ANNA
TOIVAINEN EIJA

SILTOJA KOTOUTUMISEEN
Lahden alueen kolmannen sektorin
toiminta maahanmuuttajien tukena

Sosiaalipedagogisen aikuistyön opinnäytetyö, 52 sivua, 9 liitesivua
Syksy 2015

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön tarkoituksena oli edistää maahanmuuttajien kotoutumista ja tukea heidän suomen kielen oppimistaan erilaisten kolmannen sektorin toimijoiden tarjoamien toimintamuotojen avulla. Maahanmuuttajien suomen kielen oppimisen tukeminen on osoittautunut ensiarvoisen tärkeäksi kotoutumisprosessissa. Viranomaisten resurssit ovat rajalliset, joten kolmannen sektorin osuus nähdään merkittävänä voimavarana.

Tavoitteena oli koota informatiivinen kansio toimeksiantajan ja muiden maahanmuuttajia ohjaavien toimijoiden käyttöön. Kansion kokoaminen osoittautui tarpeelliseksi, koska sellaista ei vielä ollut saatavilla. Teoreettisena viitekehyksenä käytettiin kotoutumisen osa-alueita ja näkökulmana oli sosiodynaaminen lähestymistapa, joka pohjautuu konstruktiviseen ohjausmetodiin. Tähän perustuen asiakkaan näkökulma nähtiin tärkeäksi kansion toteuttamisessa.

Opinnäytetyö toteutettiin toiminnallisena ja kansion aineiston keruussa käytettiin toiminnallista alkukartoitusta, Webropol kyselyohjelman mukaista kyselylomaketta, sekä Internet lähteitä. Kyselylomake lähetettiin 52 yhdistykselle ja järjestölle, joihin saatiin yhteensä 21 vastausta. Tiedon keruun avulla saatujen vastausten perusteella koottiin informatiivinen kansio kolmannen sektorin toimijoista, jotka järjestävät suomen kielen kursseja, työ- ja vapaa-ajan toimintaa maahanmuuttajille. Kansio on saatavissa opinnäytetyön julkaisun jälkeen tekijöiden nimellä erillisenä pdf-tiedostona osoitteessa Theseus.fi. Kansion päivittäminen jää Harjulan Setlementin työelämäpalveluiden maahanmuuttajatoimijoille ja sen hyödynnettävyys jää nähtäväksi tulevaisuudessa.

Asiasanat: maahanmuuttajat, kotoutuminen, kotouttaminen, integraatio, kolmas sektori, suomen kieli, kielen oppiminen

Lahti University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services

RAHIKAINEN, MARI-ANNA
TOIVAINEN, EIJA:

BRIDGES FOR INTEGRATION
The activities of nonprofit sector as
supporting immigrants in Lahti region

Bachelor's Thesis in social pedagogy for work with adults 52 pages, 9
pages of appendices

Autumn 2015

ABSTRACT

The purpose of this thesis was to improve the integration process of immigrants and support their Finnish language learning. The support of the Finnish language learning has been proved as a factor that brings empowerment in the integration process. The resources of the authorities are limited, so the role of the nonprofit sector is seen as a significant resource.

The aim was to produce a compact informative folder to help the workers while counseling the immigrants to improve their language skills. Information about the Finnish language courses and other appropriate free time activities turned out to be useful, because that kind of collected information was not available. The theoretical framework includes sub-areas of the integration process. The point of view was sosiodynamic which is based on constructive methods. Based on this theory the client's perspective was seen as an important factor in the process of making the folder.

The Thesis was implemented as a functional study. The information was collected by functional mapping and using the Webropol program for a survey. Internet sources were used to get more exact information for the produced folder. The research was sent to 52 associations and organizations from which all together 21 answered. The product of this functional thesis was made based on the information received from data collection. According to collected information there are few language courses, discussion groups, volunteer work, mentor activities, work trials and wage salaried work available. The updating of the folder remains at the employment services for immigrants at the Settlement Association of Harjula. The folder is available, with the name of the thesis as a pdf-file in Theseus. The benefit of the produced folder can only be seen in the future.

Key words: Immigrants, integration, social inclusion, third sector, Finnish language, language learning

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	TAVOITE, TARKOITUS JA RAJAUS	3
2.1	Toimeksiantaja	3
2.2	Opinnäytetyön rakenne	4
2.3	Olemassa olevat vastaavanlaiset tuotokset	6
2.4	Tiedonhaun kuvaus	7
3	MAAHANMUUTTAJIEN KOTOUTUMISEN OSA-ALUEITA	8
3.1	Maahanmuuttaja	8
3.2	Kotoutuminen ja kotouttaminen	9
3.3	Kolmas sektori	12
3.4	Suomen kielen oppiminen ja sen tukeminen	14
3.5	Osallisuus	16
3.6	Sosiodynaaminen lähestymistapa	18
4	TOIMINNALLINEN ALKUKARTOITUS	21
4.1	Ensimmäinen toimintakerta	21
4.2	Toinen toimintakerta	23
4.3	Kolmas toimintakerta	24
5	LAHDEN ALUEEN KOLMANNEN SEKTORIN TOIMIJOILLE TOTEUTETTU KYSELY JA SEN TULOKSET	26
6	KANSION TOTEUTUS	34
7	OPINNÄYTETYÖN ARVIOINTI	36
7.1	Opinnäytetyön kirjallisen osuuden arviointi	37
7.2	Toimintakertojen arviointi	37
7.3	Kyselylomakkeen arviointi	39
7.4	Kansion arviointi	40
7.5	Oman kehittymisen arviointia	42
7.6	Eettisyys ja luotettavuus	42
8	YHTEENVETO	45
	LÄHTEET	47
	LIITTEET	53

1 JOHDANTO

Maahanmuuttajien määrä on kasvanut merkittävästi Suomessa viime vuosien aikana. Aihe on hyvin ajankohtainen, koska myös Lahden alueen maahanmuuttajien määrä on lisääntynyt huomattavasti. Lisäksi pakolaisia ja turvapaikanhakijoita tulee yhä enemmän maailmalla meneillään olevien erilaisten kriisien seurauksena. Maahanmuuttoviraston mukaan vuonna 2013 turvapaikanhakijoita oli Suomessa 3238 ja vuoden 2015, syyskuun loppuun mennessä hakemuksia oli tullu yhteensä 17 851. Vuoden 2014 lopussa Lahdessa asui 3925 ulkomaan kansalaista. (Maahanmuuttovirasto 2015; Tilastokeskus 2015). Tämä luku tulee oletettavasti kasvamaan, koska myös Lahden alueelle on saapunut viimeisen vuoden aikana huomattavasti enemmän turvapaikanhakijoita, kuin aikaisemmin. Laki kotoutumisen edistämisestä (136/2010) velvoittaa kuntia järjestämään kotoutumista edistäviä toimenpiteitä kaikille maahanmuuttajille. Lain tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken, sekä edistää maahanmuuttajan mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. (Laki kotoutumisen edistämisestä 136/2010, 1§.)

Päijät-Hämeen maahanmuuttopoliittisen ohjelman toimenpide-ehdotuksissa kolmas sektori nähdään merkittävänä osatekijänä viranomaisten järjestämien kotouttamistoimenpiteiden edistämisessä (Päijät-Hämeen liitto, 34–36). Monikulttuurisessa ohjaus- ja neuvontatyössä paikallinen ja alueellinen toiminta vaikuttaa olennaisella tavalla siihen, kuinka hyvin ohjattavien elämää voidaan edistää. Tästä syystä toimivat ja monipuoliset yhteistyöverkostot ovat tärkeitä. (Korhonen & Puukari 2014, 21–22.)

Tavoitteena oli koota informatiivinen kansio maahanmuuttajia ohjaavien toimijoiden käyttöön. Sen tarkoituksena oli, että yhteen kansioon kootun tiedon avulla, työntekijä saisi selkeästi tietoa sellaisista Lahden alueella olevista kolmannen sektorin järjestämistä toiminnoista, jotka edesauttavat suomen kielen oppimista ja kotoutumista.

Toimeksiantajana toimii Harjulan Setlementti ry:n hallinnoima, Euroopan sosiaalirahaston rahoittama Minun tulevaisuuteni! -projekti, joka on tarkoitettu työttömien maahanmuuttajien työllistymisvalmiuksien edistämiseen (Harjulan Setlementti 2015). Molemmat opinnäytetyön tekijät toteuttivat opintoihin liittyvän työharjoittelun Minun tulevaisuuteni! -projektissa. Lähtökohtana tämän opinnäytetyön toteuttamiselle on toimeksiantajan taholta esille noussut tarve. Keskusteluissa maahanmuuttajia ohjaavien työntekijöiden kanssa kävi ilmi, että Lahdessa ei ole löydettävissä yhtenäistä koostetta yhdistysten ja järjestöjen toteuttamista toiminnoista, jotka tukisivat maahanmuuttajien kielen oppimista ja sosiaalisten verkostojen luomista. Yhdestä kansioista löytyvä tietopaketti voisi helpottaa asiakkaiden ohjaamista näiden toimintojen piiriin.

Opinnäytetyö on toteutettu toiminnallisena, jonka tiedonkeruussa on käytetty toiminnallista alkukartoitusta, Webropol -ohjelman avulla tehtyä kyselylomaketta, sekä Internetin ja puhelinkeskustelujen kautta saatuja tietoja. Teoreettisena viitekehyksenä on maahanmuuttajien kotoutumista edistäviä osa-alueita, kuten suomen kielen oppimisen tukeminen, osallisuus, kolmannen sektorin tukimuodot ja sosiodynaaminen lähestymistapa.

Kielen oppimisella on oleellinen merkitys maahanmuuttajien kotoutumisprosessin kannalta. Useat tutkimustulokset, kuten esimerkiksi Richards (2007) ja Mustonen (2015) osoittavat, että osallistuminen yhteiskunnan eri toimintoihin edesauttaa tehokkaampaa kielenoppimista. Suomen kielen oppimista järjestävien tahojen määrä ei vastaa tämän hetken tarpeeseen ja tieto niistä on vaikeasti saatavissa. Tähän tarpeeseen haluttiin vastata opinnäytetyön tuotoksena toteutetun informatiivisen kansion avulla. Opinnäytetyön aiheen valintaa inspiroivana kysymyksenä on: Millä keinoin maahanmuuttajien suomen kielen oppimista voidaan tukea Lahden alueella?

2 TAVOITE, TARKOITUS JA RAJAUS

Opinnäytetyön tavoitteena oli koota informatiivinen kansio toimeksiantajan ja muiden maahanmuuttajia ohjaavien toimijoiden käyttöön. Suunnitelmana oli kerätä tietoa maahanmuuttajien kotoutumista tukevista kolmannen sektorin järjestämistä toiminnoista toiminnallisen alkukartoituksen, sähköisen kyselylomakkeen ja Internetistä löytyvien lähteiden avulla, jotta saataisiin mahdollisimman kattavaa ja ajankohtaista tietoa toteutettavaan kansiin. Tarkoituksena oli edistää maahanmuuttajien kotoutumista ja tukea heidän suomen kielen oppimistaan erilaisten kolmannen sektorin toimijoiden tarjoamien toimintamuotojen avulla.

Tämä opinnäytetyö kohdistettiin työttömien maahanmuuttajien tukemiseen, jotka eivät osallistu valtion tukemaan kotoutumiskoulutukseen. Kotoutumisen edistämisessä keskityttiin osallisuuden, työllistymis- ja suomen kielen oppimisvalmiuksien tukemiseen Lahden alueen kolmannen sektorin järjestämien toimintamuotojen avulla. Koska maahanmuuttajaryhmä on hyvin heterogeeninen ja kotoutumiseen liittyy monta eri osa-aluetta, tehtiin rajaukset jo suunnitteluvaiheessa hyvin tarkasti, jotta työmäärä voitaisiin pitää kohtuullisena. Kiinnostavia tarkastelun kohteita olisivat olleet myös muun muassa maahanmuuttajien hyvinvointiin ja identiteetin kehittymiseen liittyvät aiheet.

2.1 Toimeksiantaja

Toimeksiantajana opinnäytetyölle toimi Harjulan Setlementti ry:n hallinnoima Minun tulevaisuuteni! -projekti, joka on Euroopan sosiaalirahaston rahoittama. Hankkeen virallisena osatoteuttajana toimii Lahden Diakonian instituutti. Hanketta tehdään yhteistyössä Lahden kaupungin maahanmuuttopalveluiden ja useiden muiden alueen organisaatioiden kanssa. Toimeksiantajan edustajana oli Harjulan Setlementti ry:n työelämäpalveluiden kehittämispäällikkö. (Harjulan Setlementti ry. 2014, 14.)

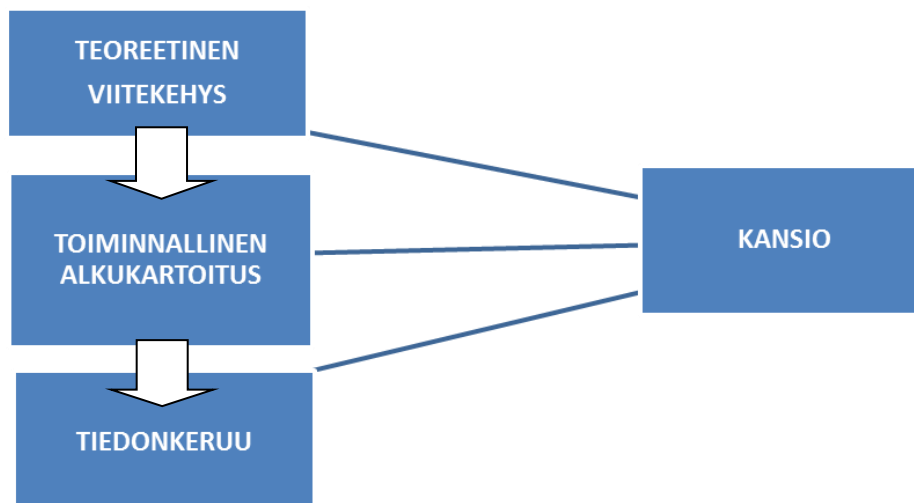
Minun tulevaisuuteni! -projektin tavoitteena on edesauttaa kotoutumiskoulutuksen ulkopuolella olevien maahanmuuttajien työllistymistä ja kiinnitty-

mistä suomalaiseseen yhteiskuntaan toteuttamalla yksilöllisesti työkykyä vahvistavia tuki- ja valmennustoimia. Yhtenä tavoitteena on myös kehittää suomen kielen taidon oppimista perinteisestä luokkamuoitoisesta opetuksesta poikkeavalla tavalla. Pitkäkestoisena tavoitteena on kohderyhmän työllistymisen ja työelämäosaamisen vahvistaminen, sekä henkinen voimaantuminen tulevaisuuden työ- ja opiskelu-elämän haasteiden kohtaamisessa. (Harjulan Setlementti 2015.)

Minun tulevaisuuteni! -projekti on tarkoitettu työttömille, koulutuksen ulkopuolella oleville 17–30 vuotiaille maahanmuuttajataustaisille nuorille. Projektia toteutetaan 1.12.2014–31.12.2016 välisenä aikana. Neljään viiden kuukauden mittaiseen ajanjaksoon järjestetään kuhunkin toimintaa noin 10–15 osallistujalle 24 tuntia kuukaudessa osallistujaa kohden. Projektiin otetaan mukaan uusia osallistujia sitä mukaa, kun paikkoja vapautuu. (Harjulan Setlementti 2015.)

2.2 Opinnäytetyön rakenne

Opinnäytetyö koostuu kolmesta eri osiosta, jotka ovat tukeneet tuotoksena toteutetun kansion kokoamista (kuvio 1). Teoreettisessa viitekehyksessä on perusteltu maahanmuuttajien kotoutumiseen liittyviä osa-alueita, kuten, suomen kielen oppimisen tukemista, osallisuutta, kolmatta sektoria ja sosiodynaamista lähestymistapaa. Tiedonkeruussa on käytetty toiminnallista alkukartoitusta ja määrällistä eli kvantitatiivista tutkimusmenetelmää soveltavin osin, sekä Internetin avulla kerättyjä tietoja. Toiminnallisessa alkukartoituksessa on käytetty sosiodynaamisen lähestymistavan mukaisia dialogisen vuorovaikutuksen ja osallistamisen keinoja.

KUVIO 1. Kuvaus opinnäytetyön rakenteesta

Vilkkä ja Airaksinen (2003) tuovat esille, että toiminnallisen opinnäytetyön tutkimuksellinen osuus voidaan toteuttaa monin eri keinoin ja tutkimuskäytäntöjä käytetään väljemmässä merkityksessä, kuin pelkästään tutkimuksellisessa opinnäytetyössä. Tutkimusmenetelmät voivat toisinaan kulkea päällekkäin ja niiden erottaminen toisistaan saattaa olla mahdotonta. Tutkimuskäytäntöjä toteutetaan vain perustasolla, jotta voidaan turvata saadun tiedon laatu. Määrällisen tutkimusmenetelmän keinoja on hyvä käyttää silloin, kun toteutuksen tueksi tarvitaan numeraalista tietoa esimerkiksi kohderyhmän määrittämiseksi. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 56–58).

Toiminnallisessa opinnäytetyössä tutkimuksellisuus näyttäytyy siinä, että se on toteutettu tutkimuksellisella asenteella ja raportoinnissa on käytetty tutkimusviestinnän keinoja, kuten esimerkiksi lähteiden asianmukaista käyttöä ja teoriapohjan käsitteiden määrittelyä. Tutkimuksellisen selvityksen tarkoituksena on hankkia ajankohtaista tietoa toteutettavaa tuotosta varten. (Vilkkä ja Airaksinen 2003, 57; Airaksinen 2010). Salonen (2013) kuvailee toiminnallisen ja tutkimuksellisen opinnäytetyön eroja sillä, että tutkimuksellisen opinnäytetyön tuloksena syntyy uutta tietoa, kun taas toiminnallisessa opinnäytetyössä tehdään jokin tuotos, kuten esimerkiksi opas, esite tai kansio. (Salonen 2013, 5–6.)

2.3 Olemassa olevat vastaavanlaiset tuotokset

Tehdyn kartoituksen perusteella maahanmuuttajia koskevia selvityksiä, opinnäytetöitä, sekä pro gradu -tutkielmia ja väitöskirjoja löytyy kohtuullisen hyvin, muun muassa osallisuutta, kotoutumista ja suomenkielen oppimista koskien. Lautiolan (2013) tekemä selvitys Osallisena Suomessa -hanke kohdistuu kolmannen sektorin ja viranomaisten yhteistyön merkitykseen kotoutumisen tukemisessa. Miikka Pyykkösen (2007) väitöskirjatutkimus tarkastelee maahanmuuttajien yhdistystoimintaa Jyväskylän ja Tampereen alueella. Sami Konttisen (2015) tekemä yhteistyön kehittämishanke on keskittynyt Lahden kaupungin maahanmuuttajapalveluiden ja Helluntaiseurakunnan maahanmuuttajatyön yhteistyömallin kehittämiseen. Mustonen (2015) on puolestaan tutkinut suomen kielen oppimiseen liittyviä ilmiöitä. Sen sijaan suunnittelemaamme yksiin kansiin koottua, paikkakuntakohtaista materiaalia maahanmuuttajien kotoutumista edistävästä palvelusta oli vaikea löytää. Tieto on hajallaan eri oppilaitosten, yhdistysten, järjestöjen ja organisaatioiden Internet sivuilla.

Tähän ongelmaan on pyritty löytämään ratkaisuja Internetiin perustettujen sivustojen avulla. Kulttuurikeskus Caisan ja Helsingin kaupungin perustamasta Infopankista löytyy 12 eri kielellä tietoa muun muassa suomen kielen opiskelumahdollisuuksista, koulutuksesta, vapaa-ajan vietosta ja yhdistystoiminnasta. Palvelun tarkoituksena on antaa kokonaisvaltainen kuva olemassa olevista palveluista. (Infopankki 2015a.) Palvelusta on tällä hetkellä löydettävissä tietoa vain Helsingin, Tampereen ja Turun seudulla järjestettävistä suomen kielen kursseista. Lahden alueen paikkakuntakohtaista tietoa ei ole saatavilla. (Infopankki 2015b.)

Lahdessa toimii alueellinen integraatiopalvelupiste Alipi, joka tarjoaa maahanmuuttoon liittyviä ohjaus-, neuvonta- ja asiantuntijapalveluja kaikille palvelualueen maahanmuuttajille riippumatta Suomeen muuton syystä tai asumisajasta. Alipin verkkosivuille on kerätty joitakin linkkejä oppilaitoksista, jotka järjestävät suomen kielen opetusta, sekä vapaa-ajan toimintaa Lahdessa. Sivustot ovat käännetty suomen, englannin ja venäjän kielelle. (Alipi 2015).

2.4 Tiedonhaun kuvaus

Tietoperustassa käsiteltävät aihealueet valittiin kevään 2015 aikana. Aihealueiden valintaa ohjasi valittu lähestymistapa ja maahanmuuttajien kotoutumiseen liittyvät oleelliset käsitteet. Tiedonhaussa on käytetty Yleisen suomalaisen asiasanaston sanoja. Hakusanoina olivat mm. maahanmuuttajat, sopeutuminen, kotouttaminen, osallistaminen, suomen kieli, immigrant & integration. Käytettyjä elektronisia tietokantoja olivat MASTO - Finna, Nelli -portaali, Melinda, Sage ja Cambell. Vastaavanlaisia tuotoksia etsittiin Internetistä löytyvien tietojen avulla. Lähteiden valinnassa kiinnitettiin huomiota Hirsijärvi, Remes ja Sajavaara (2007, 106–110) mainitsemiin lähdekriittisiin seikkoihin. Hakukriteereinä olivat alle kymmenen vuotta vanhat tutkimukset ja raportit. Kirjallisuuden osalta päädyttiin käyttämään myös hieman vanhempia teoksia, niiden sisältämän oleellisen tiedon vuoksi. Tiedonhaussa yhdisteltiin eri hakutermejä tarkemman hakutuloksen saamiseksi seuraavan esimerkin mukaisesti:

MASTO-Finna, tarkennettu haku: 1. Maahanmuuttajat AND kotouttaminen, 45 osumaa, joista valittiin kahdeksan painettua teosta. 2. Maahanmuuttajat AND osallistaminen antoi neljä osumaa, joista valikoitui yksi teos. 3. Kolmas sektori OR maahanmuuttajatyö antoi 169 osumaa, joista valikoitui kolme painettua teosta ja yksi opinnäytetyö.

Englanninkielisiä artikkeleita haettiin sosiaalialan SAGE Journals tietokannasta. Hakusanoilla: immigrant AND integration löytyi 21 osumaa, joista löytyi kaksi aihealueeseen soveltuvaa artikkelia niiden otsikon perusteella. Tarkemman perehtymisen jälkeen artikkelit eivät vastanneet odotuksiamme, joten niitä ei valittu mukaan lähdeaineistoon. Hakutermi: second language learning antoi 24 osumaa, joista valikoitui yksi aihealueeseen liittyvä artikkeli.

3 MAAHANMUUTTAJIEN KOTOUTUMISEN OSA-ALUEITA

Teoreettiseen viitekehykseen on valittu sellaisia kotoutumiseen liittyviä keskeisiä osa-alueita, jotka liittyvät opinnäytetyön aiheeseen. Keskeiset käsitteet valittiin ihmisen kokonaisvaltaisen huomioimisen ja sosiodynamiikan lähestymistavan näkökulmasta käsin. Tämä lähestymistapa valittiin, koska se sopii myös hyvin monikulttuurisen ohjauksen viitekehykseen.

3.1 Maahanmuuttaja

Sana maahanmuuttaja on varsin moniulotteinen ja pitää sisällään useita eri alakäsitteitä, joten sen määritelmää on syytä tarkentaa. Maahanmuuttoviraston (2015) mukaan sanalla maahanmuuttaja tarkoitetaan tutkimuksissa ja tilastoissa yleensä sellaista Suomeen muuttanutta ulkomaan kansalaista, joka aikoo asua Suomessa pidempään. Näitä ovat muun muassa paluumuuttaja, joka viittaa henkilöön, joka palaa alkuperäiseen lähtömaahansa, kuten esimerkiksi inkerinsuomalaiset, jotka ovat muuttaneet takaisin Suomeen. Siirtotyöläinen on henkilö, joka muuttaa väliaikaisesti toiseen maahan asumaan työnsä vuoksi. Pakolaiseksi kutsutaan henkilöä, jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi kotimaassaan. Kiintiöpakolaisia ovat ne henkilöt, joilla on Yhdistyneiden Kansakuntien myöntämä pakolaisasema ja he kuuluvat vastaanottomaan etukäteen sovitun pakolaiskiintiöön. Turvapaikanhakija tulee yleensä maahan ilman virallisia asiakirjoja ja anoo kansainvälistä suojelua, sekä oleskeluoikeutta toisessa maassa sen perusteella, että on joutunut kotimaassaan vainon kohteeksi. Muita Suomessa asuvia maahanmuuttajia ovat esimerkiksi opiskelijat tai perhesiteen kautta tulleet henkilöt. (Maahanmuuttovirasto 2015.)

Maahanmuuttajien määrä on viime vuosina lisääntynyt merkittävästi Suomessa. Ulkomaalaisten määrä on kaksinkertaistunut maassamme kymmenen vuoden aikana. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2004 Suomessa asui 108 348 ulkomaan kansalaista ja 2014 vuoden lopussa heitä oli 219 675. Vuonna 2014 Lahdessa asui 3925 ulkomaan kansalaista. (Tilastokeskus 2015.) Erityisesti turvapaikanhakijoiden määrä on kasvanut

huomattavasti viimeisten vuosien aikana, maailmalla olevien erilaisten kriisien seurauksena. Vuonna 2013 turvapaikanhakijoita oli Suomessa 3238, kun taas vuoden 2015, syyskuun loppuun mennessä hakemuksia oli tullut yhteensä 17 851. (Maahanmuuttovirasto 2015).

Minun Tulevaisuuteni! -projektissa on osallistujia lähes kaikista maahanmuuttajaryhmistä. Osa on tullut Suomeen kiintiöpakolaisena ja osa perhesiteen kautta. Tässä opinnäytetyössä käytetään Yleisen suomalaisen asiansaston mukaista termiä maahanmuuttajat, kuvaamaan kaikkia eri alakäsitteitä. Tähän päädyttiin, koska yhdistävänä tekijänä kaikista eri maahanmuuttajaryhmistä tulevilla on haasteena oppia suomen kieli ja sopeutuminen suomalaiseen yhteiskuntaan.

3.2 Kotoutuminen ja kotouttaminen

Sisäasiainministeriön (2015) määritelmän mukaan kotouttamisella tarkoitetaan valtion ja kuntien viranomaisten tekemää työtä. Kotouttamistoimenpiteiden tavoitteena on, että Suomeen muuttanut henkilö tuntee yhteiskunnalliset oikeutensa ja velvollisuutensa, sekä tuntee olevansa tervetullut jäsen suomalaiseen yhteiskuntaan. (Sisäasiainministeriö 2015).

Kotoutuminen puolestaan viittaa maahanmuuttajan subjektiiviseen kokemukseen suomalaiseen yhteiskuntaan sopeutumisesta. Kotoutuessaan maahanmuuttaja omaksuu tietoja, taitoja ja toimintatapoja, jotka auttavat häntä osallistumaan aktiivisesti uuteen kotimaahansa. Osa maahanmuuttajista kotoutuu helposti, ja osa tarvitsee enemmän aikaa ja tukipalveluita, eli kotouttamistoimia. Suomen kielen taito nähdään keskeisenä tekijänä kotoutumisessa. (Sisäasiainministeriö 2015.)

Maahanmuuttajien vastaanottamista ja kotoutumisen edistämistä ohjaa lainsäädäntö. Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanottamisesta (493/1999) ohjaa kuntien toimenpiteiden toteuttamista. Lain tavoitteena on edistää maahanmuuttajien kotoutumista, tasa-arvoa ja valinnan vapautta toimenpiteillä, jotka tukevat yhteiskunnassa tarvittavien keskeisten tietojen ja taitojen saavuttamista. Se velvoittaa

myös kuntia laatimaan yhteisen kotouttamisohjelman. (Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanottamisesta 493/1999 1§, 7§.)

Uusimpana lakina on vuonna 2011 voimaan tullut Laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010). Tämän lain tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista, yhdenvertaisuutta, sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken. Lisäksi sen tehtävänä on edesauttaa maahanmuuttajan mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010, 1§, 2§.) Merkittävimpana muutoksena edelliseen lakiin verrattuna on se, että myös työelämän ulkopuolella oleville maahanmuuttajille, kuten esimerkiksi kotiäideille, vanhukille, nuorille ja lapsille laaditaan yksilöllinen kotoutumissuunnitelma. Tämä laki velvoittaa kuntia laatimaan kotouttamisohjelman, yhteistyössä muiden kotouttamistoimenpiteitä järjestävien tahojen kanssa. Oleellisina yhteistyötahoina kunnan eri viranomaisien lisäksi nähdään muun muassa työvoima- ja elinkeinotoimistot, koulutusorganisaatiot, maahanmuuttajien järjestöt, uskonnolliset yhteisöt, sekä poliisi. (Turtiainen 2013, 192–193.)

Päijät-Hämeen alueelle on luotu Kotoutumislakiin perustuva Maahanmuuttopolitiittinen ohjelma vuosille 2010–2015, joka päivitetään viiden vuoden välein. Siinä määritellään yksityiskohtaisemmat toimintatavat ja vastuut maahanmuuttajien kotouttamistoimenpiteille. Tehdyn selvityksen mukaan maahanmuuttajat kokivat suurimpana kotoutumisen esteenä pitkän odotusajan suomen kielen koulutukseen, sekä pitkät tauot koulutusjaksojen välillä. Suomen kielen puutteellinen osaaminen puolestaan hidastaa työelämään pääsyä. Yhtenä toimenpide-ehdotuksena ongelman ratkaisemiseksi työryhmä ehdottaa kielikouluun pääsyn tehostamisen ja maahanmuuttajia ohjattavaksi kolmannen sektorin järjestämään yhdistystoimintaan. (Päijät-Hämeen liitto 2011, 35–37.)

Kotoutuminen on varsin moniulotteinen prosessi, koska lähtökohdat ihmisillä voi olla hyvin erilaiset. Toinen on muuttanut maahan puolison työn takia ja saattaa pärjätä hyvin pelkästään englannin kielellä, toisessa ääripäässä on taas sotaa paennut yksinhuoltaja äiti, joka ei osaa lukea tai kir-

joittaa edes omalla äidinkielellään Suomeen muuttaessaan. Maahanmuuttajan hyvinvointiin vaikuttaa kaikissa tapauksissa se miten hyvin hän löytää tasapainon oman kulttuurinsa ja suomalaisen kulttuurin kanssa. (Scubert 2013, 63–67.)

Puhuttaessa kotoutumisesta käytetään useita termejä, kuten integraatio, assimilaatio ja akkulturaatio. Assimilaatio tarkoittaa sitä, että vähemmistökulttuurin edustaja jättää oman kulttuurisen taustansa ja pyrkii sulautumaan valtaväestöön mahdollisimman pian. Integraatio eli yhdentyminen on puolestaan tila, jossa yksilö arvostaa omaa taustaansa ja samalla toimii uudessa yhteiskunnassa arvostaen vuorovaikutusta valtakulttuurin kanssa. Akkulturaatiolla kuvataan sitä muutosprosessia, joka alkaa yksilöiden ja ryhmien välisissä kohtaamisissa (Shubert 2013, 65). Parhaimmillaan oma tausta ja kulttuuri-identiteetti toimivat voimavarana uudessa ympäristössä. Psykologi John Berry (2006), on tutkinut maahanmuuttajien kotoutumiseen liittyviä tekijöitä ja kehittänyt akkulturaatiomallin, jonka avulla voidaan kuvata kotoutumisprosessia. Hän pitää integraatiota eli kotoutumista toivottavimpana vaihtoehtona. Vastakohtaisena vaihtoehtona on marginalisaatio eli syrjäytyminen. (Berry 2006, 1, 27–40; Karasma 2012, 33–34.)

Kotouttamistoiminta voidaan jakaa sosiaaliseen, tiedolliseen ja toiminnalliseen tasoon. Sosiaalinen taso pitää sisällään maahanmuuttajien psykososiaalisen tilanteen vahvistamisen, kuten sosiaalisten verkostojen, sekä vertaisryhmien muodostamisen. Tiedolliseen tasoon kuuluvat muun muassa kielitaidon ja työllistymisedellytysten kehittäminen. Toiminnallinen taso voi olla mitä tahansa vapaa-ajan toimintaa, joka edesauttaa kielen oppimista ja tutustumista uusiin ihmisiin. (Mikkonen 2005, 59.)

Monilla yhdistyksillä ja järjestöillä on sosiaalista toimintaa, joka mahdollistaa edellä kuvatun kaltaisen toiminnallisen ja sosiaalisen tason toteutumisen. Erilaisten yhdistysten ja järjestöjen toimintaan osallistumalla maahanmuuttaja voi saada aivan uudenlaisen ulottuvuuden kotoutumiselle. Sitä kautta on mahdollisuus luoda suhteita kantaväestöön ja samalla kehittää suomen kieltä. Uuden harrastuksen löytäminen tukee niin ikään kielenoppimista, antamalla vastapainoa kielenopiskelulle ja mahdollisuuden

löytää uusia ystävyyssuhteita. Seurakunnilla on merkittävä rooli maahanmuuttajien kotoutumisprosessissa. Lahdessa on kehitelty toimintamallia viranomaisten ja seurakuntien väliselle yhteistyölle kotoutumisen tukemisessa (Konttinen 2015, 6–10). Kansainvälisen siirtolaisjärjestön, International Organisation for Migration (2011) tekemän raporttitutkimuksen mukaan seurakunnilla on olemassa paljon sosiaalista ja kulttuurillista potentiaalia, jonka avulla integroituminen uuteen maahan on helpompaa. Useimmiten sieltä on myös mahdollista saada ohjausta, neuvontaa ja tukea käytännön elämään liittyvissä kysymyksissä. (IOM 2011, 5, 14.)

3.3 Kolmas sektori

Kolmannen sektorin toiminnalle ei ole selkeää määritelmää, siksi sitä kuvataan hyvin eri tavoin niin Suomessa, kuin ulkomailla. Se on jotain julkisen vallan, yksityisen liiketoiminnan ja kotitalouksien väliseen alueeseen jäänyttä toimintaa. Yhdysvaltalaisen Johns Hopkins Comparative Nonprofit Sector Project -hankkeen (JH -hanke) avulla on kehitetty kansainvälistä luokitusjärjestelmää, jotta eri maissa tutkimuskieli ja käsitteistö yhdenmuukaistuisivat. Tämä mahdollistaa tietoperustan seurannan ja eri maissa tehtyjen havaintojen vertailun ja tulkinnan. (Helander 2002, 19.)

JH -hanke määrittelee kolmatta sektoria rakenteellis-operationaaliseksi, jota perustellaan viiden kriteerin mukaan. Näitä ovat: rakenteellisuus, yksityisyys, voittoa tavoittelematon, itsehallinnollisuus ja vapaaehtoisuus. Nämä arvot voivat vaihdella ajallisesti tai paikallisesti, joten tätä jaottelua joudutaan paikoin tulkitsemaan sitä rajatessa. (Helander 2002, 8, 53–55.)

Kolmannen sektorin organisaatiot Suomessa JH -kriteerein on eroteltu sen ytimen ja laajemmassa mielessä kuuluviin organisaatiotyyppeihin. Tällaisia ytimen organisaatiotyyppeihin kuuluvia ovat: järjestöt, kuten yksityisoikeudelliset yhdistykset ja muutamat julkisoikeudelliset yhdistykset, säätiöt ja muutamat uusosuustoiminnalliset muodostumat. Laajemmassa mielessä näitä organisaatiotyyppejä ovat: organisoitumattomat oman avun ryhmät, toimintakeskukset, kumppanuusyhtiöt, julkisoikeudelliset yhdistykset, kirkot ja poliittiset puolueet. (Helander 2002, 62.)

Järjestöt voivat tuottaa palveluja yhdessä julkisen sektorin, kuntien, Kelan tai valtion kanssa. Nämä palvelut voivat puolestaan perustua ostopalveluihin, maksusitoumuksiin, yhteistoimintasopimuksiin, palvelujärjestelmään tai järjestölle maksettaviin avustuksiin. (Pihlaja 2010,36.) Viime vuosina palvelutuotanto on ostopalveluna siirtynyt viranomaisilta järjestöille, tällöin viranomainen saattaa siirtää viranomaisvastuuta järjestölle (Lautiola 2013, 35).

Patentti- ja rekisterihallituksen määritelmä yhdistystoiminnasta on seuraava: se voi olla rekisteröityä tai rekisteröimätöntä toimintaa, sen aatteet voivat olla yhteisen hyvän, ajatuksen tai harrastuksen edistäminen. Yhdistyslaki ja yhdistyksen säännöt säätelevät sen toimintaa. (Patentti- ja rekisterihallitus 2015.)

Laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) ja Kuntalaki (365/1995) määrittelevät sen, miten kunnan tulee toimia kotoutumisen suhteen yhdessä muun muassa työ- ja elinkeinotoimiston ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Sosiaalilautakunnan on toimittava yhdessä viranomaisten, yhteisöjen ja asukkaiden kanssa niin, että se tukee asukkaita omatoimisuuteen sosiaalisten epäkohtien ehkäisemisessä ja korjaamisessa, sekä hyvinvointia tukevien ja edistävien olosuhteiden ylläpitämisessä ja kehittämisessä (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010; Kuntalaki 365/1995; Möttönen & Niemelä 2005, 151–153).

Maahanmuuttajat ovat verranneet erilaisuuttaan suhteessa valtaväestöön ja siksi ovat ryhtyneet perustamaan omia järjestöjä. Pyykkönen (2013) on arvioinut, että Suomessa toimii noin 700 maahanmuuttajajärjestöä ja näistä yli puolet toimii pääkaupunkiseudulla. Maahanmuuttajajärjestöksi hän määrittelee yhdistyksen, jonka ovat perustaneet Suomeen muuttaneet henkilöt ja jonka hallituksen enemmistön muodostavat tällaisen taustan omaavat henkilöt. Yhdistyksiä on perustettu eri tarpeisiin, ryhmien välisten erojen ja asemien vuoksi. Tutkimuksessaan hän jakaa maahanmuuttajayhdistykset eri tyyppeihin ja monet näistä vielä yksi- ja monietnisiin. Yhdistyksiä ovat etniskulttuuriset-, monikulttuurisuus-, uskonnolliset-, naisten-

, nuorten-, liikunta-, taide-, kotouttamis- ja koalitioryhdistykset. (Pyykkönen 2013, 72–79.)

Yhdistystoiminta perustuu kansalaisten oikeuteen ja haluun toimia yhteisöllisesti ja olla osallisena kansalaisyhteiskunnassa. Hyvinvointivaltio tarvitsee muuttuvissa olosuhteissa yhteisvastuullisuutta, lähimmäisenrakkautta, sosiaalisuutta ja solidaarisuutta korostavan kansalaisyhteiskunnan (Möttönen & Niemelä 2005, 201–202). Opinnäytetyössä huomioitiin kolmannen sektorin toimijat, koska se nähtiin viranomaistoimintojen tukemisenä. Tämän opinnäytetyön kyselylomake lähetettiin Lahden alueen kolmanteen sektoriin kuuluville toimijoille ja toimeksiantajana toimiva Harjulan Setlementti ry kuuluu myös kolmannen sektorin toimijoihin.

3.4 Suomen kielen oppiminen ja sen tukeminen

Maahanmuuttajan tilanteesta riippuen aivan aluksi on hyvä saada käytännön asiat kuntoon, kuten asunnon hankkiminen, liikkuminen vieraassa ympäristössä ja monien asiakirjojen täyttäminen. Näiden asioiden takana ovat kuitenkin kieliongelmat ja siksi tällaisen prosessin läpi viemiseen he tarvitsevat tukea, ohjausta, aikaa, motivointia ja ymmärtävän kuuntelijan. (Ihalainen & Kettunen 2007, 91–93.)

Päijät-Hämeen maahanmuuttopoliittisen ohjelman 2010–2015 kotouttamisen ja etnisten suhteiden edistämisen työryhmän tekemän selvityksen perusteella maahanmuuttajat kokivat suurimpana kotoutumisen esteenä pitkän odotusajan suomen kielen kurssille pääsyssä, sekä pitkät tauot noin kolmen kuukauden jaksojen välillä. Toimenpide ehdotuksena työryhmä esittää muun muassa nopeaa ja joustavampaa pääsyä kielikursseille. Vastuutahoiksi ehdotetaan julkisen sektorin lisäksi myös kolmannen sektorin toimijoita. (Päijät-Hämeen liitto, 2011, 35–36.)

Osallisena Suomessa -hankkeessa kuvataan kolmannen sektorin mahdollisuuksia järjestää suomen kielen oppimista ja kotoutumista tukevaa toimintaa maahanmuuttajille. Esille tulevia toimintamuotoja ovat esimerkiksi Suomen Akateemisten Naisten Liiton järjestämä Luetaan yhdessä -

toiminta ja Cassandra ry:n kehittämä suomen kielen opetusta taiteen avulla -opetusmenetelmät. Hankkeissa järjestettyjä työpajoja ovat olleet Liikutaan suomeksi, Tarinoidaan suomeksi ja Teatterileikkejä suomeksi. (Lautiola 2013, 24–28.)

Suomen kieli ei ole maahanmuuttajalle äidinkieli eikä vieras kieli, vaan hän käyttää sitä toisena kielenä oman äidinkielen rinnalla (Suni 2008,11). Kielen oppiminen pyritään näkemään Mustosen (2015) mukaan sosiokognitiivisena eli sosiaalisena ja kognitiivisena ilmiönä, sekä prosessina jossa kielen käytön yhteydessä emergoituvat yhteisön toimintamallit ja tavat. Emergoitumisella tarkoitetaan sitä, että prosessista kehkeytyy yhteisen dialogin aikana jotain sellaisia, jota ei voida ennakolta tietää. Emergoituminen tapahtuu nimenomaan osallistumisen prosesseissa: keskusteluissa ja mahdollisissa muissa yhteisissä toimintaprosesseissa. (Mustonen 2015, 25).

Suomen kielen taito on oleellinen tekijä sopeutumisen ja työllistymisen kannalta. Sisäasiainministeriön (2011) teettämän selvityksen mukaan yhtenä maahanmuuttajien suurimpana työllistymisen esteenä on puutteellinen suomen kielen taito, joka pitää sisällään myös suomalaisen kulttuurin tuntemisen (Sisäasiainministeriö 2011, 20). Angle (2014) tutkimuksen mukaan suomen kielen oppimisella on oleellinen merkitys kiinnittymisessä suomalaisiin yhteisöihin (Angle 2014, 153). Pietilä (2010) tekemä väitöskirja puolestaan tuo esille kuinka suomen kielen opiskelun merkittävänä motivaation lisääjänä on kantaväestöön tutustuminen. Richardsin (2010) tekemän selvityksen mukaan kielen oppiminen on huomattavasti tehokkaampaa, kun se tapahtuu luokkamuotoisen opetuksen lisäksi, luokkahuoneen ulkopuolella vuorovaikutuksessa valtaväestön kieliryhmän edustajien kanssa. Se mahdollistaa kielitaidon harjaannuttamisen käytännön tilanteissa, joka on tärkeää verbaalisesti sujuvan kielitaidon kehittymisessä. (Richards 2010, 1-15).

Minun tulevaisuuteni! -projektissa nähdään tärkeänä tukea ja motivoida maahanmuuttajien suomen kielen oppimista, heidän polullaan kohti työllistymistä. Osalla projektiin osallistujista on jo kotimaassa hankittu korkea-

koulututkinto, mutta suomen kielen puutteellinen taito on työllistymisen suurimpana esteenä. Toiset taas ovat ilman minkäänlaista tutkintoa ja miettivät mitä tulevaisuudeltaan haluavat. Heilläkin ensisijaisena haasteena on oppia riittävästi suomea päästäkseen ammatilliseen koulutukseen. Vaikka projektin pääpainopiste onkin tukea maahanmuuttajia oman työtulevaisuuden löytämisessä, on ohjelmassa myös suomen kielen oppitunteja ja suomi-kerhoja. Koska ohjelma ei ole kokopäiväistä yksittäiselle osallistujalle, nähdään myös muut kolmannen sektorin toimijat tarpeellisena tukitoimena maahanmuuttajien sopeutumisprosessissa.

3.5 Osallisuus

Osallisuus käsite huomioidaan julkisen hallinnon ohjelmissa ja strategioissa. Suomen hallituksen ja Euroopan Unionin tavoite on osallisuuden edistäminen. Tällä pyritään ehkäisemään köyhyyttä ja syrjäytymistä. (Raivio & Karjalainen 2013, 12.) Sosiaali- ja terveysministeriö (2010) on kirjannut muun muassa strategiaansa, että vuonna 2020 Suomi on sosiaalisesti kestävä ja vahva yhteiskunta. Tämä näkyy etenkin kolmannen sektorin ja viranomaisten yhteistyön tavoitteessa, joka on osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2010, 4, 13.) On todettu, että psyykinen, fyysinen, sosiaalinen ja yhteiskunnallinen terveys vahvistaa osallisuutta, itsetuntoa, turvallisuutta ja kuulumisen tunnetta yhteisöön. (Rouvinen-Wilenius & Koskinen-Ollonqist 2011, 57.)

Osallisuudella pyritään vaikuttamaan siis yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan hyvinvointiin. Käsitteen määrittely ei ole yksiselitteistä, koska monet sitä lähellä olevat käsitteet ovat samansuuntaisia. Osallisuuden määrittelyyn vaikuttavat konteksti ja sen määrittelijä. Osallisuutta voidaan kuvata erilaisien muotojen avulla, näitä ovat: tieto-, suunnittelu-, päätös ja toimintaosallisuus. Tieto-osallisuus tarkoittaa yhteiskunnassa oikeutta saada ja hankkia tietoa niin, että se ohjaa ihmistä vastuullisuuteen. Suunnitteluosallisuus käsittää osallistumisen valmisteluun ja kehittämiseen vuorovaikutteisessa yhteisössä. Toimintaosallisuus on selkeästi yhteisössä toimimista itsensä ja muiden hyväksi. Päätösosallisuudessa on kyse vaikuttamisesta ja sopi-

musten täytäntöönpanosta. (Rouvinen-Wilenius & Koskinen-Ollonqvist 2011, 51.)

Osallisuus käsitetään usein ihmisen tunnetta käsitteleväksi määreeksi, jolloin ihminen on tilanteessa subjekti. Ihmisen kokemusmaailma on tällöin voimaannuttava ja hän tuntee näin kuuluvansa johonkin. Tämä näkyy myös oikeutena vaikuttaa eri asioihin elämässä. Voimaantumisessa on kyse prosessista, jossa ihminen kokemusten kautta löytää keinoja selvittää elämän hallintaa ja toimintakykyä rajoittavista tekijöistä. Osallistaminen puolestaan korostaa yhteisöllisyyttä ilman pakkoa. Siinä haetaan keinoja, joilla saadaan ihmiset yksin tai ryhmänä toimintaan mukaan. Osallistumisella tarkoitetaan jonkun muun järjestämää toimintaa, jonka suunnittelussa tai päätöksenteossa ei välttämättä tarvitse olla mukana. Yhteisöllisyys kumpuaa yhteisestä tekemisestä, jossa kohtaavat kulttuuri, arvot ja normit. Aktiivisella kansalaisella viitataan ihmiseen joka toimii, vaikuttaa ja osallistuu yhteisiin asioihin yhteisössä ja yhteiskunnassa. (Koskinen-Ollonqvist 2009, 30–31.)

Osallisuus työntekijän näkökulmasta on sitä, että hän osallistaa asiakasta ja asiakas puolestaan osallistaa työntekijää niin, että omakohtaista toimintaa on ihmisten välillä. Tässä kohtaamisessa he etsivät yhteistä näkemystä ongelmien ratkaisemiseksi. Työntekijän tehtävä on valtaistaa ja antaa välineitä yksilöiden, ryhmien, yhteisöjen käyttöön ja näin saada aikaiseksi kykenevyyden ja onnistumisen kokemuksia. (Juhila 2006, 118–121.) Nivala ja Ryytänen (2013) määrittelevät osallisuutta Horellin portaikoiden avulla niin, että ensimmäisen portaan osallistumisesta aina sopeutumisen, kuulemisen ja mahdollisuuksien kautta nousee ylimpään osallisuuden portaaseen, jossa ihminen pystyy vaikuttamaan ja tuottamaan kokemuksen osallisuudesta. Osallisuus syntyy tunteesta olla osallisena jotakin, mikä puolestaan voimaannuttaa ja valtaistaa, jolloin näiden vaikutuksesta syntyy tunne kompetenssista eli vahvuus omasta osaamisesta ja pätevyydestä. (Nivala & Ryytänen 2013, 22–24.)

Osallistuminen on metodologisesti innostamisen ytimessä. Ihmiset toimivat keskinäisessä vuorovaikutuksessa, jonka pitäisi ohjata heitä samaan. In-

nostaminen luodaan eri tekniikoiden ja metodien avulla ja sen tavoite on näillä menetelmällä saada aikaan muutoksia. Tutkimuksellisuus innostamisessa on osa kasvatuksellista prosessia ja tavoittelee näin todellisuutta, mitä pyritään ymmärtämään. (Kurki 2000, 88–90.)

Mustosen (2015) mukaan aikuisen maahanmuuttajan haasteita työllistymiseen tuovat kielitaidottomuus ja korkeakouluttautuneisuus. Maahanmuuttajan osallisuuteen ja kotoutumiseen vaikuttavat muun muassa lähtömaan poliittinen tilanne, tulomaan työmarkkinoiden rakenne ja arkiset kohtaamiset. Osallisuus ei pääse myöskään kasvamaan, ellei kielitaito kehity. Kielen oppiminen yksilön tai ryhmän huomioivassa merkityksellisessä kommunikaatiotilanteessa on maahanmuuttajalle mielekkäämpää, kuin ennalta määritellyt kielikoulutukset, joita ei voi räätälöidä tarpeen mukaan. (Mustonen 2015, 76–77.) Niin ikään maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen kehittämishankkeessa -Osallisena Suomessa määritellään kolmannen sektorin rooli aikuisten kotoutumiskoulutuksessa yhteiskunnallisen osallistumisen ja myös suomen kielen oppimisen mahdollisuutena (Lautiola 2013, 20).

Koska ihminen on psyykkinen, fyysinen ja sosiaalinen kokonaisuus, tarvitsee hän hyviä osallisuuden kokemuksia täyttääkseen nämä kolme kokonaisuutta. Opinnäytetyö tuo esille niitä mahdollisuuksia, joiden kautta maahanmuuttajat voivat kokea yhteiskunnallista osallisuutta ja vaikuttaa näin omaan hyvinvointiinsa. Mielekkään tekemisen kautta voidaan myös ennaltaehkäistä maahanmuuttajien syrjäytymistä. Kansion toteutuksella edesautetaan heidän osallistumista suomalaiseen yhteiskuntaan, koska sen avulla maahanmuuttajia ohjaavien työntekijöiden on helpompi ohjata heitä kolmannen sektorin järjestämiin toimintamuotoihin. Osallisuuden kokemus maahanmuuttajille pyrittiin tuomaan esille myös toiminnallisessa osuudessa, jossa tasa-arvo ja aito kohtaaminen olivat läsnä.

3.6 Sosiodynaaminen lähestymistapa

Sosiodynaaminen lähestymistapa on Kanadalaisen professorin R. Vance Peavyn kehittämä ohjausmetodi, jota kutsutaan sosiodynaamiseksi ja

konstruktivistiseksi oppimisprosessiksi. Sosioynaaminen muodostuu kreikkankielen sanoista ”sosio”, joka tarkoittaa yhdessä, toveri tai sosiaalinen. ”Dynam” taas tarkoittaa jatkuvaa muutosta tai liikettä. Peavy korostaa, että se on oppimisprosessi, jossa ohjaaja ja autettava oppivat ja muuttuvat. Ihminen on jatkuvassa muutoksessa oleva sosiaalinen olento, joka parhaimmillaan saavuttaa kokonaisvaltaisen tasapainon yhteydessä toisten ihmisten kanssa. (Väistö 2007, 12.)

Sosiodynaaminen prosessi perustuu holistiseen ihmiskäsitykseen ja käytännöllisyyteen. Se nähdään yhteisen konstruoinnin ja elämänsuunnittelun prosessina, jossa huomioidaan oman kulttuurin vaikutukset identiteettiin, vahvistetaan yksilön olemassa olevia voimavaroja ja tuetaan häntä rakentamaan omaa elämäänsä uudelleen, muuttuneessa elämäntilanteessa. (Peavy 2006, 20–41.) Sosiodynaaminen ohjaus soveltuu hyvin monikulttuuriseen ohjauksen viitekehykseen, jonka keskeisiä piirteitä ovat kulttuuriin perustuva orientaatio, tiedostamisen edistäminen ja sisältä ohjautuvuus (Puukari 2013, 79).

Peavy korostaa oppimisprosessissa oppijoiden kokemusta, aktiivista osallisuutta ja ongelmanratkaisukykyä, sekä oppijan kykyä reflektoida ja arvioida kriittisesti, sekä syvällisesti omia ideoita ja niiden merkitystä omalle toiminnalle. Jokainen ihminen kokee maailman ainutkertaisella tavalla ja on kulttuurinsa muovaama. Ihmisen elämä ei myöskään etene loogisesti, sillä minuus muuttuu jatkuvasti. Ohjaaja ja asiakas luovat yhdessä ohjaussuhteen, jossa kieli toimii todellisuuden kuvaajana sekä rakentajana ja ohjaus elämän suunnitteluna. (Peavy 2006, 20–41.)

Peavy (2006) toteaa, että sosiodynaaminen prosessi voi olla suunnaton voimanlähde sekä asiakkaille, että heitä ohjaaville työntekijöille. Voimavarojen vahvistamisen sekä luovuuden ja yhteistyön hengessä tapahtuva työskentely toimii parhaimmillaan inspiraation lähteenä minäkuvan arvioimisessa, sekä uusien kulttuurisien väylien avaamisessa uuden oppimiselle. Ihmiset, jotka ovat tottuneet pitämään itseään kykenemättöminä tai syrjäytyneinä voivat hämmästyä, kun heitä autetaan huomaamaan ja tu-

lemaan tietoisiksi omista vahvuuksistaan. Mielekäs ja dialoginen toiminta vahvistaa omien voimavarojen löytämistä. (Peavy 2006, 26.)

Sosiodynaamisessa ohjauksessa korostetaan aitoa inhimillistä kohtaamista johon sekä ohjaaja, että ohjattava tuovat oman panoksensa neuvottelun ja yhteistyön kautta. Tarkoituksena on auttaa ihmisiä tunnistamaan henkilökohtaisia vahvuuksiaan ja mahdollisuuksiaan, sekä ohjata heitä voimavarojensa kehittämisessä niin, että heidän kykynsä päästä elämässä eteenpäin paranee. Ohjausprosessin avulla voidaan auttaa ihmisiä arvostamaan mitä he ovat tehneet, näkemään uusia toimintamahdollisuuksia ja sitä kautta avaamaan väyliä uuden oppimiselle (Peavy 2006, 25–36).

Sosiaalipedagogisen työskentelyn keskeisiä periaatteita ja tavoitteita ovat ihmisten rohkaiseminen ja aktivointi realistiseen toimintaan elinolojensa kehittämiseksi ja arjen haasteiden kohtaamiseksi. Sosiaalialan eettisiin periaatteisiin kuuluu muun muassa asiakkaan osallisuuden ja elämänhallinnan tukeminen, sekä syrjäytymisen ennaltaehkäisy. (Hämäläinen & Kurki 1997, 18; Pehkonen & Väänänen 2011, 96.) Sosiaalipedagogiseen ajattelutapaan liittyy sosiodynaaminen lähestymistapa. Tämä lähestymistapa valittiin, koska se yhdistyy myös monikulttuurisen ohjauksen teoriasuuntaukseen. Sekä monikulttuurisessa, että sosiodynaamisessa ohjauksessa asiakas pyritään kohtaamaan kokonaisvaltaisesti, ottaen huomioon hänen kulttuuritaustastansa nousevat haasteet (Peavy 2006, 6–8, 38; Puukari & Korhonen 2013, 33, 79). Opinnäytetyön toiminnallisen osuuden toteuttamisen lähtökohtana on sosiodynaamisen näkökulman huomioiminen. Toteutustapojen valinnassa nähtiin tärkeänä sosiodynaamisen näkökulman mukainen dialoginen vuorovaikutus, asiakkaan kokonaisvaltainen huomioiminen ja oman motivaation löytäminen kielen opiskelulle. Nämä nähtiin myös tärkeänä tekijänä kansioon sisällytettävän materiaalin suunnittelussa. Sosiodynaamisen lähestymistavan piirteitä oli nähtävissä myös Harjulan Setlementti ry:n Minun Tulevaisuuteni -projektin toimintaperiaatteissa. Osallistujia tuetaan löytämään omia voimavarojaan ja kiinnostusten kohteita, sekä vahvuuksien mukaisia työllistymispolkuja.

4 TOIMINNALLINEN ALKUKARTOITUS

Toimintakertojen tarkoituksena oli tehdä alustavaa kartoitusta erilaisista yhdistyksistä ja järjestöistä, joilla on maahanmuuttajien suomen kielen opimista tukevaa toimintaa. Toimintakertojen tavoitteena oli osallistaa Minun tulevaisuuteni! -projektin asiakkaita opinnäytetyönä toteutettavan kansion aineiston ideointivaiheeseen, jotta saataisiin selville asiakasryhmän mielenkiinnon kohteita. Tämä nähtiin tarpeelliseksi, koska sosiodynaaminen ohjausprosessi korostaa osallistumista, konstruktivisuutta ja omakohdaista luovuutta, jossa ohjaajien ja asiakkaiden välinen, yhteistyöhön perustuva vuorovaikutus mahdollistaa yhteisen ymmärryksen luomisen asiakasta motivoivista toimintatavoista (Peavy 2006, 55).

Vilka ja Airaksinen määrittelevät toiminnallisen opinnäytetyön tavoittelevan ammatillisella kentällä käytännön toiminnan ohjeistamista, opastamista tai toiminnan järjestämistä. Se voidaan toteuttaa esimerkiksi ohjeistuksen tai opastuksen muodossa tai järjestämällä jokin tapahtuma tai näyttely. Opinnäytetyön tulisi olla työelämälähtöinen ja käytännönläheinen. (Vilka & Airaksinen 2003, 9–10; Airaksinen 2010). Toimeksiantajan kanssa keskusteltiin opinnäytetyön toiminnallisten osuuksien toteuttamistavoista ja sovittiin kolmen eri toimintakerran ajankohdista.

4.1 Ensimmäinen toimintakerta

Ensimmäinen toimintakerta toteutettiin osallistumalla Mahdollisuuksien tori -tapahtumaan. Mahdollisuuksien tori -tapahtuma on globaalien kehitysyhteistyökysymysten asiantuntijajärjestö Kepa ry:n koordinoima tapahtuma. Toritapahtumia järjestetään vuosittain noin 20 eri paikkakunnalla. Vuoden 2015 teemana oli yhteisöllisyys. Kaikille avoin tapahtuma järjestettiin Lahden satamassa 17.5.2015. Tapahtuman järjestäjinä toimivat Kepa ry:n lisäksi Lahden alueen ystävyysseurat, järjestöt ja monikulttuurisuuskeskus Multi Culti. Tapahtumassa mukana olleita yhdistyksiä ja järjestöjä oli yhteensä 57. (Kepa 2015.) Tavoitteena oli tehdä alustavaa kartoitusta opinnäytetyön tuotoksena toteutettavaa kansiota varten Lahden alueen maahanmuuttajien parissa toimivasta yhdistys ja järjestökentästä.

Osallistuminen Mahdollisuuksien tori -tapahtumaan antoi monipuoliset puitteet opinnäytetyön aihealueen havainnointiin ja maahanmuuttajien parissa olevien toimijoiden alkukartoitukseen. Hirsijärvi ym. (2009) mainitsevat, että havainnointia voidaan käyttää aineistonkeruun menetelmänä silloin, kun halutaan saada välitöntä tietoa yksilöiden, ryhmien tai organisaatioiden toiminnasta ja käyttäytymisestä. Se sopii hyvin määrällisen tiedonkeruun menetelmäksi, koska sen avulla päästään luonnollisiin ympäristöihin. Havainnointia voidaan toteuttaa usealla eri menetelmällä. Osallistuva havainnointi on vapaasti tilanteessa muotoutuvaa, jossa havainnoija osallistuu ryhmän toimintaan ja näin pääsee mukaan luonnollisiin ympäristöihin. (Hirsijärvi ym. 2009, 214–217.) Mahdollisuuksien tori tapahtumassa tehty havainnointi on syytä erottaa Hirsijärven ym. (2009, 212) mainitsemasta tieteellisestä havainnointimenetelmästä.

Kartoitusta tehtiin kiertämällä tapahtumaan osallistuneiden kolmannen sektorin toimijoiden esittelypöytiä ja kuuntelemalla eri järjestöjen edustajien puheenvuoroja. Tavoitteena oli selvittää, onko yhdistyksillä maahanmuuttajien suomen kielen oppimista edistävää toimintaa tai onko sellaista suunnitelmissa. Tapahtuman aikana haastateltiin viidentoista eri järjestöpöydän esittelijää ja kuunneltiin viiden eri yhdistyksen edustajan puheenvuoroja. Järjestöjen edustajille esitettiin kysymyksiä järjestön toimintamuodoista ja siitä onko heillä suomen kielen kursseja tai muuta suomen kielen oppimista tukevaa toimintaa maahanmuuttajille. Näistä saadut tiedot kirjattiin vihkoon. Tämän kartoituksen perusteella noin kolmasosalla mukana olleista yhdistyksistä ja järjestöistä oli toimintaa maahanmuuttajien parissa. Toimintamuotoja olivat suomen kielen kurssit, vapaaehtoistyö ja työhönvalmennus. Yhdellä järjestöllä oli suunnitteilla kehittää maahanmuuttajien tukihenkilötoimintaa.

Tehty alustava kartoitus antoi suuntaa sille, minkä tyyppisille yhdistyksille ja järjestöille kyselylomake tulisi lähettää. Huomio kiinnittyi siihen, että moni yhdistys toimii pienellä henkilöstöllä, ja yhdistysten sääntömukaisten kokoontumisien lisäksi ei muuta toimintaa ole. Haastattelujen avulla selvisi, että eri kansallisuuksien kulttuuriyhdistysten toiminta painottuu oman

kulttuurin ja kielen ylläpitämiseen ja näin ollen heillä ei ole resursseja suomen kielen oppimista edistävään toimintaan.

Lisäksi tapahtumassa keskusteltiin useiden maahanmuuttajien kanssa. Keskusteluissa tuli selvästi ilmi, kuinka kolmannen sektorin järjestämät tukitoimet ovat edesauttaneet heidän suomen kielen oppimistaan ja kotoutumistaan maahan tulon alkuvaiheessa. He puhuivat kaikki hyvin suomea ja olivat joko opiskelemassa tai työelämässä. Nämä keskustelut vahvistivat näkemystä kolmannen sektorin osuudesta maahanmuuttajien kotoutumisen edistäjänä.

4.2 Toinen toimintakerta

Toinen toimintakerta järjestettiin Harjulan Setlementti ry:n Minun tulevaisuteni! -projektin tiloissa 26.5.2015. Teemana oli asiakasryhmän osallistaminen, tutustuminen, ja osallistujien omien kiinnostuksen kohteiden selvittäminen. Tavoitteena oli saada näkyväksi maahanmuuttajien omia mielenkiinnon kohteita liittyen vapaa-aikaan niin, että saatua tietoa voitaisiin hyödyntää tiedon keruussa ja kansion sisällön suunnittelussa.

Paikalle tuli yhteensä kuusi osallistujaa. Alkututustumisen jälkeen kerrottiin tekeillä olevasta opinnäytetyöstä ja ettei asiakkaiden henkilöllisyys tule siinä tunnistettavaksi. Osallistujia oli viidestä eri maasta, ja kaikki olivat asuneet alle vuoden Suomessa. Kommunikointi tapahtui käyttämällä selkosuomea, englantia, arabiaa ja elekieltä.

Tämän jälkeen siirryttiin kuvakollaasien tekemiseen. Tehtävänä oli pohtia omia kiinnostuksen kohteita ja unelmia liittyen tulevaisuuden ammattiin ja vapaa-ajan viettoon. Jokainen sai valita sopivia kuvia, lehdistä ja kuvakorteista omaan kuvakollaasiin. Toiselle puolelle kollaasia tulisi kuvia toiveammatista ja toiselle puolelle omista harrastuksista ja vapaa-ajan vieton toiveista. Mietintävaiheeseen otettiin mukaan työ ja vapaa-ajan vietto sen takia, että joillekin osallistujista käsite vapaa-aika oli vieras. Ajatuksena oli samalla tuoda esille suomalaista ajattelumallia työn ja vapaa-ajan eroavaisuuksista.

Osallistujat alkoivat innokkaasti etsiä sopivia kuvia lehdistä ja suunnitella omaa työtään. Töiden valmistuttua jokainen sai vuorollaan kertoa omasta kuvakollaasistaan ja näin saatiin paljon arvokasta tietoa osallistujien elämänkentästä. Esille tulleita toiveita ja kiinnostuksen kohteita olivat muun muassa sulkapallo, koripallo, jalkapallo, kalastus, maalaus, aerobic, valokuvaus, käsityöt, ruoan laitto, puutarhanhoito ja musiikki.

Lopuksi pidettiin yhteinen loppuarviointi, jossa jokainen sai ottaa pöydältä tunnelmiaan kuvaavan esineen ja antaa vapaaehtoista arviota toimintakerän toteutuksesta. Päätteeksi kerrottiin seuraavan kerran tapaamisajan kohdasta ja, että silloin tarkoituksena on esitellä eri kolmannen sektorien toimintaa, sekä harrastusmahdollisuuksia pohjautuen heidän omiin, esille tulleisiin toiveisiinsa.

4.3 Kolmas toimintakerta

Tämän kerran aiheena oli kolmannen sektorin toimijoiden esittelyä. Tarkoituksena oli esitellä erilaisia yhdistyksiä ja järjestöjä, joiden toimintaan tutustumalla osallistujat saisivat kattavan kuvan Lahden alueen vapaa-ajan viettomahdollisuuksista. Esittely toteutettiin virtuaalisesti ja saatavilla oli myös kolmannen sektorin toimijoilta hankittuja painettuja esitteitä. Näin pystyttiin antamaan tietoa mahdollisimman monipuolisesti.

Osallistujia oli muistutettu useaan kertaan tästä toimintakerrasta, koska se toteutettiin vasta kesäkuun lopussa. Ajankohta ei ollut paras mahdollinen, koska kesälomakausi oli jo alkanut. Paikalle saapui yksi osallistuja. Toimintakerta päätettiin kuitenkin pitää, koska siihen oli huolella valmistauduttu ja paikalle tullut osallistuja toivoi sitä. Materiaali päätettiin lähettää sähköpostin välityksellä niille, jotka eivät olleet paikalla.

Edellisellä kerralla esille tulleiden kiinnostusten kohteiden mukaisia linkkejä ja vinkkejä oli koottu PowerPoint -esitykseen. Lisäksi esitykseen oli kerätty tietoa yhdistyksistä, joilla on maahanmuuttajille suunnattua toimintaa. Teemoina olivat Lahden alueella toimivat urheilupaikat ja urheiluseurat, suomen kieli, vapaa-aika, kirkot ja seurakunnat. Aineisto oli kerätty Inter-

net sivuilta löytyvien tietojen perusteella. Loppuun oli kerätty linkkejä ja vinkkejä kesätekemiselle, kuten esimerkiksi tietoa kalastamiseen liittyvistä asioista, kursseista ja retkistä. Esillä olevia painettuja esitteitä olivat: Harjulan kansalaisopiston opinto-ohjelma, Martta yhdistys, Luetaan yhdessä -kurssi, Lahden seurakuntayhtymän suomen kielen kurssit, FinTandem -kurssi, sekä Wellamo-opiston kurssitarjonta. FinTandem -kurssi perustuu siihen, että pyritään löytämään maahanmuuttajalle suomalainen opiskelijakaveri. Kurssin tarkoituksena on opiskella yhdessä käytännön elämän ja tilanteiden kautta molempien äidinkieltä.

Esityksen aikana pysähdyttiin ja kerrottiin yksityiskohtaisemmin niistä toimintamuodoista, jotka herättivät kiinnostusta. Asiakasta ohjattiin yksityiskohtaisesti sen toimintamuodon pariin, joka tuntui sopivalta. Lopuksi kiitettiin osallistumisesta ja toivotettiin hyvää kesälomaa.

5 LAHDEN ALUEEN KOLMANNEN SEKTORIN TOIMIJOILLE TOTEUTETTU KYSELY JA SEN TULOKSET

Toiminnallisessa opinnäytetyössä tutkimuskäytäntöjä toteutetaan perustasolla, jotta voidaan turvata saadun tiedon laatu. Määrällisin menetelmin toteutettavassa tutkimusmenetelmässä tämä tarkoittaa sitä, että aineiston keruu voidaan toteuttaa esimerkiksi sähköpostikyselynä, puhelimitse tai paikan päällä. Analyysi toteutetaan perustasolla kuten esimerkiksi prosentein, taulukoin tai kuvioin. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 57–62.)

Kyselylomakkeen kohderyhmän valinnassa päätettiin käyttää satunnaisotantaa. Tämä tarkoittaa sitä, että valituksi voi tulla kuka vaan. Perusjoukko on tiedossa joko numerojärjestyksessä, loogisessa järjestyksessä, jossain luettelossa tai koottuna muuten yhteen ja alkiot ovat homogeenisiä (Valli 2015, 24). Kohderyhmän valinnassa käytettiin vuonna 2012 alkaneen Päijät-Hämeen Kumppanuuskeskus -hankkeen eli kumppanuusverkon Internetsivujen loogista listaa. Kohteeksi valikoitui Lahden alueella toimivista kolmannen sektorin tuottajista 52 kappaletta satunnaisotannalla. (Kumppanuusverkosto.fi 2015.) Kyselytutkimuksen esitestaus suoritettiin neljällä koevastaajalla ja tulosten jälkeen siihen tehtiin tarvittavat korjaukset.

Kyselylomake sisälsi saatekirjeen (liite 1), jossa kerrottiin kyselyn tarkoituksesta, merkityksestä, tärkeydestä ja mihin mennessä lomake oli palautettava. Lomakkeen lopussa kiitettiin vastauksesta, sekä mahdollisesta tutkimustulosten antamisesta vastaajille niiden valmistuttua. (Hirsjärvi 2009, 204.) Saatekirjeen tarkoituksena oli motivoida vastaamaan, kertoa ketkä sen tekevät ja miksi. Kyselylomakkeen lähettämisen ajankohta tulee suunnitella huolella. Siksi tutkimuskysely toteutettiin vasta kesälomien jälkeen. Olennaista oli huomioida myös viikonpäivä, viikonloppua ennen saatua kysely ei motivoi vastaamaan eli tutkimuskysely lähetettiin vastaajille maanantaina. Tämän tutkimuskysely lähetettiin 52:lle kolmannen sektorin toimijalle maanantaina 3.8.2015. Vähäisen vastausmäärän vuoksi kolmannen sektorin toimijoille lähetettiin muistutuskysely (liite 3). Lopullinen vastausmäärä 31.8.2015 mennessä oli 21.

Tämä opinnäytetyö sisälsi Webropol-ohjelman avulla tehdyn kyselylomakkeen (liite 2). Tämä työkalu mahdollisti nopean tiedon käsittelyn ja se helpotti analysointia. Kyselyn avulla haettiin vastausta Lahden alueen kolmannen sektorin toimijoiden suomen kielen oppimista tukevista osallistumismahdollisuuksista maahanmuuttajille. Aluksi suunniteltiin kysymykset, jotka koodattiin käyttämällä erilaisia teemoja, luokkia ja mittareita, sillä hyvin suunniteltujen kysymysten pohjalta analysointi helpottuu.

Kvantitatiivisessa eli määrällisessä tutkimuskyselyssä käytetään yleisemmin avoimia- tai strukturoituja kysymyksiä, joten opinnäytetyössä sovellettiin tätä menetelmää. Avoimilla kysymyksillä rajatiin kysymyksen astetta, jotta niistä voitiin saada paljon tietoa. Strukturoiduissa kysymyksissä vastausvaihtoehdot ovat valmiita ja niitä on helppo käsitellä, mutta tällaiset kysymykset voivat sulkea pois tiettyjä vastausvaihtoehtoja. (Kananen 2008, 25–26.)

Tutkimuskysely sisälsi yhteensä seitsemän kysymystä (taulukko 2), joiden mittareina käytettiin mielipidettä mittaavia kysymyksiä, Likertin asteikkoja ja avoimia kysymyksiä. Likert asteikosta puhuttaessa vastaajalle esitetään kysymyksiä erilaisin väittämin. Asteikot ovat yleensä 5- tai 7 -portaisia ja nämä portaat muodostavat nousevan tai laskevan skaalan. (Hirsjärvi 2009, 200.) Avoimissa kysymyksissä vastaajille annettiin mahdollisuus vastata kysymykseen omin sanoin. Mielipidettä koskevassa kysymyksessä vastaus vaihtoehdot olivat muodoiltaan kyllä tai ei.

TAULUKKO 2. Kyselylomakkeeseen laaditut kysymykset

Kaksi mielipidettä mittaavaa kysymystä:

- *Mitkä seuraavista vaihtoehtoista tukevat mielestänne parhaiten maahanmuuttajien suomen kielen oppimista?*
- *Saako antamianne tietoja julkaista opinnäytetyössämme?*

Kolme avointa kysymystä:

- *Voisitteko tarkentaa kohdassa 3 olevien toimintojen ajankohtia alla olevaan laatikkoon?*
- *Kuka on yhteyshenkilö toimintaa koskevan asian tiimoilta?*
- *Haluatteko tuoda esille jotakin muuta yhdistyksenne/järjestönne toiminnasta, mikä edistää maahanmuuttajien suomen kielen oppimista?*

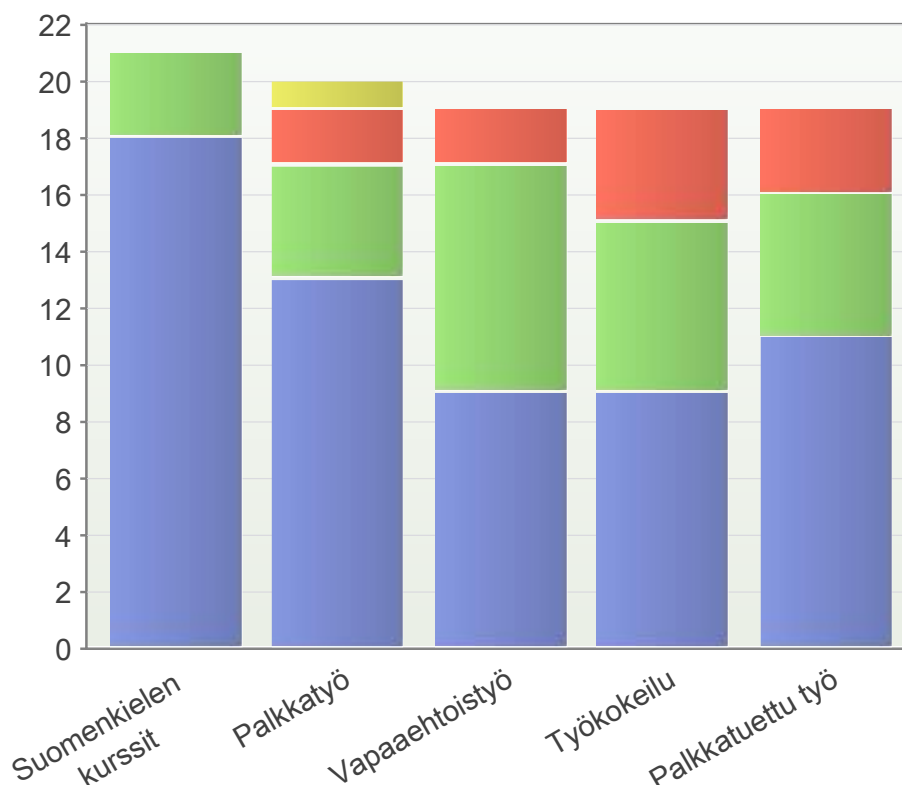
Kaksi viisi portaista Likert-asteikkoa, joissa toisen asteikko kysymyksen arvojen vaihtoehtojen ääripäät olivat täysin samaa mieltä ja täysin eri mieltä. Kysymyksenä oli:

- *Mitkä seuraavista vaihtoehtoista tukevat mielestänne parhaiten maahanmuuttajien suomenkielen oppimista?*

Toisen asteikko kysymyksen mittarina käytettiin aikaa kuvaavia vaihtoehtoja, joiden arvot olivat useampana päivänä viikossa, kerran viikossa, ei ollenkaan, satunnaisesti tarpeen mukaan, mahdollisesti tulevaisuudessa. Kysymys kuului:

- *Järjestetäänkö yhdistyksessänne/järjestössänne mitään alla olevista toiminnoista maahanmuuttajille?*

Kyselylomakkeen tulokset kerättiin pääasiallisesti tilastollisesti, numeerisesti ja graafisesti. Tämän kyselylomakkeen tuloksiin tulee suhtautua varauksella, koska otoskoko oli pieni. Kumppanuusverkoston sivulla olevista noin 950:stä kolmannen sektorin toimijasta 21/52 toimijasta vastasi tähän kyselyyn. Vastaamattomia vastaajia oli 31 ja kyselylomakkeen kävi avaamassa 11 vastaanottajaa lähettämättä vastauksia.

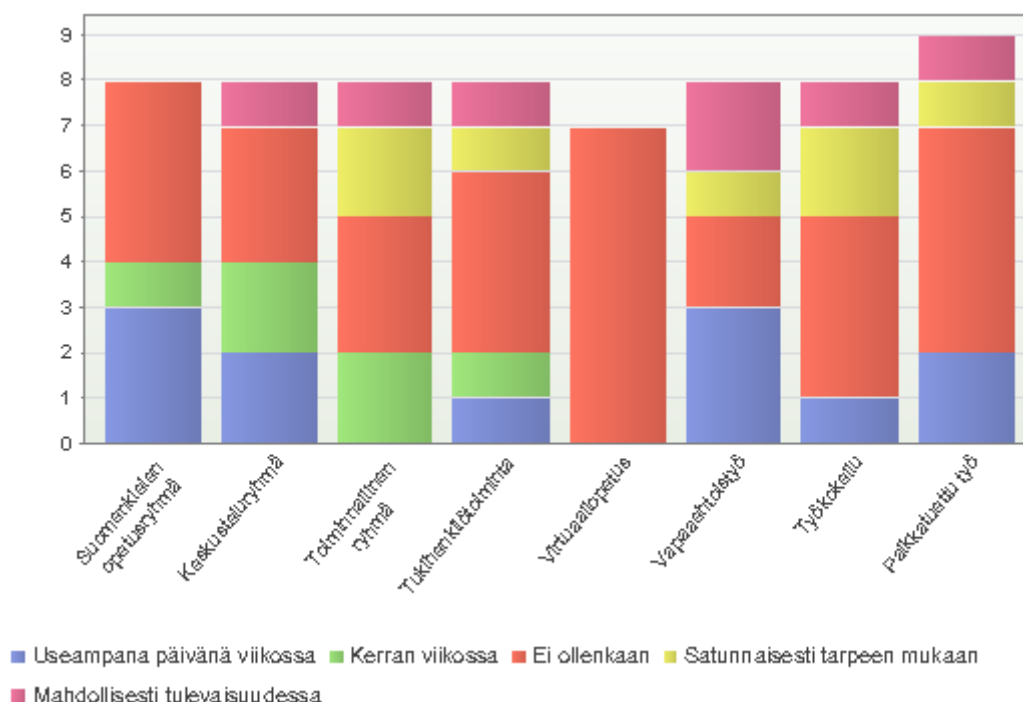
■ Täysin samaa mieltä ■ Jokseenkin samaa mieltä ■ En osaa sanoa
 ■ Jokseenkin eri mieltä ■ Täysin eri mieltä

KUVIO 2. Mitkä seuraavista vaihtoehtoista tukevat mielestänne parhaiten maahanmuuttajien suomen kielen oppimista?

Kysymyksellä yksi selvitettiin sitä, mitkä ovat niitä toimintamalleja joita kolmannen sektorin toimijat tuottavat maahanmuuttajille, sekä heräteltiin vastaajat aihealueen pariin (kuvio 2). Kysymyksen asettelussa rajausta tehtiin jakamalla aihealueet viiteen eri teemaan: suomen kielen kurssit, palkkatyö, vapaaehtoistyö, työkokeilu ja palkkatuettu työ. Näihin aihealueisiin siksi, koska näitä menetelmiä havaittiin käytettävän maahanmuuttajatyössä alustavan tiedonkeruun yhteydessä. Mittarina käytettiin aikaa kuvaavia vaihtoehtoja, joiden arvot olivat useampana päivänä viikossa, kerran viikossa, ei ollenkaan, satunnaisesti tarpeen mukaan, mahdollisesti tulevaisuudessa.

Ensimmäiseen teemaan vastauksia saatiin yhteensä 21/21 vastaajalta (liite 5). Maahanmuuttajille suunnatut suomen kielen kurssit olivat reilusti yli puolella vastaajista 85,71 %:lla täysin samaa mieltä ja 14,29 %:lla vastaajista tämä oli jokseenkin samaa mieltä. Palkkatyön merkityksessä oli eniten hajontaa. Vastauksia saatiin yhteensä 20/21 vastaajalta ja 65 %:lla tämä oli täysin samaa mieltä ja 20 %:lla jokseenkin samaa mieltä, 10 % vastaajista ei osannut sanoa ja 5 % oli jokseenkin eri mieltä asiasta. Vapaaehtoistyö teemaan saatiin vastauksia yhteensä 19/21 vastaajalta yli puolet eli 47,37 % oli täysin samaa mieltä, 42,11 % oli jokseenkin samaa mieltä ja 10,52 % ei osannut sanoa. Työkokeilu teemaan vastauksia saatiin yhteensä 19/21 vastaajalta yli puolet eli 47,37 % oli täysin samaa mieltä, 31,58 % oli jokseenkin samaa mieltä ja 21,05 % vastaajista ei osannut sanoa. Palkkatuettu työ teeman vastauksia saatiin yhteensä 19/21 vastaajalta yli puolella eli 57,89 %:lla tämä oli täysin samaa mieltä, 26,32 %:lla jokseenkin samaa mieltä ja 15,79 % vastaajista ei osannut sanoa.

Kysymyksessä kaksi kysyttiin, järjestetäänkö yhdistyksessänne tai järjestössänne suomen kielen oppimista tukevaa toimintaa maahanmuuttajille? Tähän kysymykseen vastatessaan ei, tuli vastaajan siirtyä suoraan kysymykseen kuusi. Vastauksia saatiin yhteensä 7/13 vastaajalta (liite 5). Vastaajista 35 % vastasi tähän kysymykseen kyllä ja 65 % ei.

KUVIO 3. Järjestetäänkö yhdistyksessänne/järjestössänne mitään alla olevista toiminnoista maahanmuuttajille?

Kysymyksessä kolme luokiteltiin maahanmuuttajille tarkoitetut toiminnot kahdeksaan aihealueeseen (kuvio 3). Aihealueita olivat suomen kielen opetusryhmä, keskusteluryhmä, toiminnallinen ryhmä, tukihenkilö toiminta, virtuaaliopetus, vapaaehtoistyö, työkokeilu ja palkkatuetty työ. Vastausvaihtoehdot luokiteltiin ajallisesti viiteen ryhmään: useampana päivänä viikossa, kerran viikossa, ei ollenkaan, satunnaisesti tarpeen mukaan ja mahdollisesti tulevaisuudessa. Tähän kysymykseen saatiin vastauksia yhteensä 8/21 vastaajalta (liite 5). Puolella eli neljällä ei ollut ollenkaan tarjota tällaista toimintaa. Vastaajista 12,5 % toimintaa järjestettiin kerran viikossa ja 37,5 %:lla vastaajista useamman kerran viikossa. Keskusteluryhmä aiheen vastauksia saatiin yhteensä 8/21 vastaajalta, joista 25 %:lla toimintaa oli useamman kerran viikossa, 25 %:lla kerran viikossa, 37,5 %:lla ei ollenkaan ja 12,5 % oli sitä mieltä, että mahdollisesti tulevaisuudessa. Toiminnallinen ryhmä aiheeseen saatiin vastauksia yhteensä 8/21 vastaajalta 25 %:lla kerran viikossa, 37,5 %:lla ei ollenkaan, 25 %:lla satunnaisesti tarpeen mukaan, 12,5 %:lla mahdollisesti tulevaisuudessa. Tukihenkilötoiminta aiheeseen saatiin vastauksia yhteensä 8/21 vastaajalta,

puolella ei ollut ollenkaan, 12,5 %:lla useampana päivänä viikossa, 12,5 %:lla kerran viikossa, 12,5 %:lla satunnaisesti tarpeen mukaan ja 12,5 %:lla mahdollisesti tulevaisuudessa. Virtuaaliopetusta ei ollut ollenkaan ja tähän vastauksia saatiin yhteensä 7/21 vastaajalta. Vapaaehtoistyötä aiheeseen saatiin vastauksia yhteensä 8/21 vastaajalta eli 37,5 %:lla tätä oli useampana päivänä viikossa, 25 %:lla ei ollenkaan, 12,5 %:lla satunnaisesti tarpeen mukaan ja 12,5 %:lla mahdollisesti tulevaisuudessa. Työkokeilu aiheeseen saatiin vastauksia yhteensä 8/21 vastaajilta eli 12,5 %:lla oli useampana kertana viikossa, puolella ei ollenkaan, 25 %:lla satunnaisesti tarpeen mukaan ja 12,5 %:lla mahdollisesti tulevaisuudessa. Palkkatuetta työtä aiheeseen saatiin vastauksia yhteensä 9/21 vastaajalta eli 22,22 %:lla oli tätä useampana kertana viikossa, 11,11 %:lla satunnaisesti tarpeen mukaan, 11,11 %:lla mahdollisesti tulevaisuudessa ja 55,56 %:lla tätä ei järjestetty ollenkaan.

Kysymyksen neljä ja viisi avulla pyrittiin kartoittamaan niitä toimijoita, joilla oli tarjota maahanmuuttajille suunnattua toimintaa. Kysymyksessä neljä pyydettiin tarkentamaan kohdassa kolme olevia toimintojen ajankohtia eli suomen kielen opetusryhmä, keskusteluryhmä, toiminnallinen ryhmä, tukihenkilö toiminta, virtuaaliopetus, vapaaehtoistyö, työkokeilu ja palkkatuetta työ mahdollisuuksia. Kysymykseen saatiin vastauksia yhteensä 9/21 vastaajalta. Kaksi vastaaja yhdeksästä vastasi, ettei heillä ole tarjota maahanmuuttajille tällaisia toimintoja tällä hetkellä. Yksi toimija vastasi, että heillä on vapaaehtois- ja tukihenkilötoimintaa maahanmuuttajille. Yksi toimija vastasi, että tällä hetkellä heillä on palkkatuella palkattu maahanmuuttajataustainen työntekijä. Työ- ja yksilövalmennusta oli tarjolla yhdellä toimijalla maahanmuuttajalle. Kolmella toimijalla oli tarjota luku- ja kirjoitustaidon koulutusta. Toiminnallisia ryhmiä oli tarjolla kahdella toimijalla. Yksi toimija vastasi, että heillä on tarjota maahanmuuttajille jalkapallokerho. Lisäksi yksi toimija mainitsi, että venäjää äidinkielenään puhuville työttömille on tulossa koulutus, joka tukee jo aiemmin samalla tavoin kurssitettua ryhmää.

Kysymyksellä viisi pyrittiin saamaan vastaus muun muassa siihen, kuka oli yhteyshenkilö toimintaa koskevan asian tiimoilta eli nimi, puhelinnumero,

sähköpostiosoite, osoite, postinumero, postitoimipaikka ja yrittäjä/organisaatio. Vastauksia tähän kysymykseen saatiin yhteensä 10/21 vastaajalta. Vastauksista koottiin kansioon organisaation- ja yhteystietojen yhteystiedot.

Kysymyksessä kuusi vastausta haettiin kysymällä haluatteko tuoda esille jotakin muuta yhdistyksenne/järjestönne toiminnasta, mikä edistää maahanmuuttajien suomen kielen oppimista? Tällä kysymyksellä varmistettiin, ettei aiemmissa kysymyksissä suljettaisi vahingossa mitään oleellista pois. Tähän kysymykseen vastasi yhteensä 14/21 vastaajasta. Yhteensä 3/14 vastaajasta oli tarjota suomen kielen oppimista edistävää toimintaa maahanmuuttajille. Tällaisia tarjolla olevia mahdollisuuksia olivat erilaiset toiminnot, kuten retket, työssä oppimisjaksot, käytännön työ, ruokakurssit, kuukausi tapaamiset, yritysvierailut ja esitelmät, sekä erilaiset kieliryhmät. Yhteensä 4/14 toimijasta maahanmuuttajille suunnattua toimintaa ei ollut ollenkaan tai tälle ei ole ollut kysyntää tai yhteistyö oli satunnaista. Osallisuus näkyi avoimissa vastauksissa maahanmuuttajien suomen kielen oppimista edistävänä tekijänä, sillä yhteensä 3/14 toimijaa vastasi osallistumalla toimintaan. Yksi yhdistys mainitsi, ettei halua missään vaiheessa panostaa tähän toimintaan. Kysymyksessä seitsemän kysyttiin, saako antamianne tietoja julkaista opinnäytetyössä. Tähän saatiin vastauksia yhteensä 20/21 toimijalta ja siihen vastasi kyllä 19 toimijaa (liite 5).

6 KANSION TOTEUTUS

Aloitimme opinnäytetyönä toteutettavan kansion ideointivaiheen kevään 2015 aikana, jolloin kävimme keskusteluja toimeksiantajan kanssa toteutustavoista. Salosen (2013) mukaan toiminnallisen opinnäytetyön tuotoksen toteuttaminen edellyttää, että mukana on eri vaiheissa toimijoita, joiden kanssa käydään dialogista vuorovaikutusta toteutettavan tuotoksen muodosta (Salonen 2013, 6). Toimeksiantajan edellytyksenä oli, että kansiossa oleva tieto olisi helposti ja selkeästi saatavilla, eikä sen tekemisestä syntyisi ylimääräisiä kuluja. Alkuperäisenä ajatuksena oli kansion toteuttaminen vain painettuna versiona, mutta yhteisten pohdintojen tuloksena päädyttiin toteuttamaan kansio myös sähköisessä muodossa.

Kansion tavoitteet määriteltiin toiminnalliselle opinnäytetyölle annettujen ohjeiden mukaisesti. Vilkka ja Airaksinen (2003) ohjeistavat, että toteutettavan tuotoksen tavoitteena on hyödyttää työelämäkäytännön tarpeita (Vilkka & Airaksinen 2003, 9). Tavoitteena oli kerätä tietoa Lahden alueella toimivista yhdistyksistä ja järjestöistä, joiden toimintaan osallistumalla maahanmuuttajat voisivat kehittää suomen kielen taitojaan.

Toimeksiantajan toiveena oli, että kansiossa löytyisi selkeästi informaatiota eri tahoista, jotka järjestävät asiakasryhmälle sopivaa vapaa-ajan toimintaa, sekä työtoimintaa. Kansioon haluttiin sisällyttää sellaisia toimintamuotoja, joihin osallistuminen edesauttaisi maahanmuuttajien suomen kielen oppimista ja työvalmiuksien kehittämistä. Tästä syystä kansioon päätettiin sisällyttää myös maahanmuuttajille soveltuvia työtoimintavaihtoehtoja.

Airaksinen (2010) mainitsee, että vaikka tuotoksen toteutustavat olisivat hyvinkin erilaisia, yhdistävinä kriteereinä tulisi olla muun muassa asiasisällön sopivuus kohderyhmälle, informatiivisuus, selkeys, sekä tuotteen käytettävyys kohderyhmässä ja käyttöympäristössä. Aineiston keruussa pidimme tärkeänä sosiodynaamisen ohjauksen filosofian mukaista asiakasryhmän näkemysten ja äänen kuulumista (Peavy 2006, 25). Toimintakertojen avulla saimme tietoa osallistujien vapaa-ajanviettoon liittyvistä mielenkiinnon kohteista, jotka huomioimme kansion sisällön suunnittelussa.

Kansioon sisällytettiin materiaalia sekä toimintakertojen, kyselylomakkeen, että Internetistä saatujen tietojen perusteella. Ensimmäisellä kerralla tehdyn kartoituksen perusteella saatiin viitteitä siitä minkä tyyppisille yhdistyksille ja järjestöille suunniteltu kyselylomake tulisi lähettää. Toisen toimintakerran avulla tehtiin huomioita osallistujien mielenkiinnon kohteista. Näitä olivat erilaiset urheiluharrastukset, kuten jalkapallo, sulkapallo, koripallo, aerobic ja pyöräily. Lisäksi toiveena oli löytää kalastukseen, puutarhanhoitoon, maalaukseen, leipomiseen ja ruanlaittoon liittyviä harrastuksia. Kolmannella kerralla havaittiin, että kansioon on hyvä sisällyttää myös vaihtoehtoisia suomen kielen oppimisen tapoja, kuten esimerkiksi FinTandem kurssi. Liikuntaharrastusten osalta kansioon ei nähty tarpeelliseksi eritellä jokaista kohdetta erikseen. Sen sijaan kansioon sisällytettiin Internet-linkki, Lahti liikkuu -verkkosivustolle, josta löytyy kattavasti ja selkeästi tietoa Lahden alueen urheiluseuroista ja -paikoista.

Kyselylomakkeen kautta saatujen tietojen perusteella kansioon saatiin materiaalia suomen kielen oppimista tukevista toiminnoista, kuten suomen kielen opetusryhmästä, keskusteluryhmästä, toiminnallisesta ryhmästä, sekä vapaaehtoistyöstä ja muista työllistymistä edistävästä mahdollisuuksista. Saatuja tietoja tarkennettiin puhelinkeskusteluiden ja Internetin välityksellä, koska kyselylomakkeessa niitä ei kaikilta osin saatu riittävästi.

Kansio suunniteltiin niin, että siitä on helppo tulostaa asiakkaalle mukaan vain tarvittavat tiedot. Sen sisällön tulostettavissa sivuissa käytettiin pääasiallisesti kuvattomia musta-valkoisia sivuja, jotta niiden kopiointi olisi edullisempaa. Aineistosta tehtiin myös sähköinen kansio, josta materiaalia voi tulostaa helposti ja muokata tarpeen mukaan. Näin tiedon jakaminen eri tahojen kesken on myös sujuvampaa. Materiaalikustannuksista sovittiin toimeksiantajan kanssa niin, että tämä kustantaisi kansion yhdestä kappaleesta aiheutuneet kulut sisältäen tarvittavat materiaalit, kuten kopiointikulut, muovikansiot ja muovitaskut, sekä välilehdet, joissa tulee näkyä projektin vaatimat logot (liite 6). Kansio on suunniteltu Minun tulevaisuuteni! -projektin työntekijöiden tarpeisiin. Suunnitteluvaiheessa nousi esille kansioon materiaalin hyödynnettävyys myös muiden maahanmuuttajien parissa työskentelevien toimijoiden käyttöön.

7 OPINNÄYTETYÖN ARVIOINTI

Opinnäytetyön tavoitteena oli kerätä tietoja maahanmuuttajien kotoutumista tukevista kolmannen sektorin järjestämistä toiminnoista toiminnallisen alkukartoituksen, kyselylomakkeen ja Internetistä löytyvien tietojen avulla. Lahden ammattikorkeakoulun opetussuunnitelman mukaisena tavoitteena oli suorittaa 15 opintopisteen laajuinen kokonaisuus, jossa kyetään toteuttamaan oman alan tietoperustaan kytkeytyvä kokonaisuus informaatio-osaamisen ja tutkivan kirjoittamisen periaatteiden mukaisesti (LAMK 2015). Arviointiosuus on jäsennelty opinnäytetyön osa-alueiden mukaan ja arviointia peilataan suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Arvioinnin apuna käytettiin opinnäytetyön suunnitelmassa tehtyä swot-analyysia. Koska opinnäytetyö koostuu useasta eri osa-alueesta, päätettiin jo suunnitelmavaiheessa tehdä swot-analyysi helpottamaan arvioinnin jäsentelyä. Opinnäytetyö suunniteltiin koostuvan kolmesta eri osiosta, eli raportista, toiminnallisesta osuudesta ja tuotoksesta. Prosessin edetessä tuli lisäksi mukaan neljäs osio, eli sähköpostin välityksellä lähetettävä määrällinen kyselylomake. Salonen (2013) toteaa, että toiminnallisen opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa on vaikea kuvata tarkasti työskentelyn yksityiskohtia, vaan ne tarkentuvat prosessin aikana (Salonen 2013, 17). Kyselylomakkeen lisääminen opinnäytetyöprosessiin nähtiin tarpeelliseksi koska havaittiin että suunnitellut menetelmät eivät anna riittävästi tietoa kansioon sisällytettävän materiaalin suhteen.

Aikataulu osoittautui haasteelliseksi, koska molemmilla tekijöillä oli samaan aikaan meneillään muita opintoja tai työharjoittelua. Swot-analyysissä nähtiin uhkana tasapaino toiminnallisen opinnäytetyön ja tutkimusmenetelmien käytössä, mutta tasapaino näiden välille onnistuttiin löytämään. Webropol-ohjelman käyttö opeteltiin itsenäisesti ja se vei paljon aikaa. Toisaalta sen opettelu helpotti analysointia ja arviointivaihetta.

7.1 Opinnäytetyön kirjallisen osuuden arviointi

Opinnäytetyön kirjallisen osuuden tavoitteena oli löytää aiheeseen sopiva viitekehys ja tuottaa siitä kirjallinen raportti tutkimusviestinnän periaatteiden mukaan ja hyödyntää siinä opintojen aikana kertynyttä teoretietoa, sekä informaatio-osaamista. Tosin rajausta toteutettavien menetelmien suhteen olisi ollut hyvä tehdä vielä tarkemmin jo alkuvaiheessa. Rajauksen tekemiseen menetelmien suhteen saattoi vaikuttaa se, että kummallakaan tekijöistä ei ollut aikaisempaa kokemusta ammattikorkeakoulun opinnäytetyön toteuttamisesta.

Valittu sosiodynaaminen lähestymistapa koettiin onnistuneeksi ja se soveltoi hyvin kohderyhmälle. Näin saatiin myös hyödynnettyä opintojen aikana syntyneitä oivalluksia valitun lähestymistavan soveltuvuudesta ja dialogisen vuorovaikutuksen toimivuudesta asiakastyössä.

Raportin kirjoittaminen vei huomattavasti isomman osan ajasta, kuin toteutettavan tuotoksen kirjoittaminen. Toisaalta tuotoksen toteutus ei vaatinut omakohtaista pohdintaa ja tekstin tuottamista samassa mittasuhteessa, kuin itse raportti.

7.2 Toimintakertojen arviointi

Toimintakertojen tavoitteena oli tehdä alustavaa kartoitusta kolmannen sektorin toimijoista ja osallistujien mielenkiinnon kohteista. Tähän tavoitteeseen päästiin olemassa olevan ajan ja toteutuskertojen määrän suhteen. Toimintakerrat onnistuttiin myös suunnittelemaan kohderyhmälle sopiviksi asiakkailta saadun palautteen ja suunniteltujen toimintojen toteutuksen perusteella. Asiakkaiden osallistumisaktiivisuutta oli tosin vaikea ennakoida ja näin ollen joitakin etukäteen suunniteltuja toimintoja jouduttiin muuttamaan ja soveltamaan.

Swot-analysissä vahvuudeksi arvioitiin aikaisempi kokemus projektitoiminnasta, tapahtumien järjestämisestä ja toteutuksesta, sekä mahdollisuudeksi asiakkaiden voimaantumisen kokemus. Tämä näkyi siinä, että suunnitelmat vastasivat toteutusta. Aikatauluissa pysyttiin ja vuorovaiku-

tuksessa onnistuttiin yhteistyötahojen kanssa. Osa osallistujista koki voimaantumista uusien harrastusmahdollisuuksien löytämisen ja suomen kielen kehittämisen suhteen. Heikkoudeksi arvioitiin osallistujien ryhmäytymisen ja uhaksi vähäinen osallistujamäärä tai sairastuminen. Arvio osoittautui todeksi sillä ryhmän jäsenten vaihtuvuus oli suuri, eikä ryhmäytymistä päässyt tapahtumaan toivotussa mittasuhteessa. Kaikki suunnitellut toiminnot onnistuttiin siitä huolimatta toteuttamaan.

Ensimmäisen toimintakerran alustavan kartoituksen perusteella saatiin suuntaa sille, minkälaista tietoa kansioon haluttiin kerätä. Havaittiin, että moni yhdistys toimii pienellä henkilöstöllä ja yhdistysten sääntömukaisten kokoontumisten lisäksi heillä ei ollut muuta toimintaa. Eri kansallisuuksien kulttuuriyhdistysten toiminta keskittyy puolestaan kulttuurin ja kielen ylläpitämiseen ja näin ollen heillä ei ole suomenkielen oppimista edistävää toimintaa.

Toisen toimintakerran tavoitteena oli saada tietoa osallistujien omista mielenkiinnon kohteista. Aluksi yhteisen kielen löytäminen tuotti haasteita, mutta englannin, arabian ja elekielen avulla vuorovaikutus onnistui ja tehtävä saatiin jaettua. Jokainen osallistui tekemiseen ja tuloksina syntyi upeita kuvakollaaseja, joita lopuksi arvioitiin yhdessä. Ryhmässä oli selvästi nähtävissä, että osa ei ollut tottunut itse arviointiin. Yksi osallistujista sanoi, että kuvakollaasi tehtävä oli hänelle hyödyllinen, koska sen avulla hän pystyy paremmin hahmottamaan itselleen mitä hän haluaa tulevaisuudeltaan. Eräs osallistuja ei halunnut esitellä työtään muille, koska hän ei halunnut toisen samasta kulttuuritaustasta tulevan miespuolisen osallistujan saavan tietävän unelmistaan.

Kolmannen toimintakerran kohdalla harmillista oli se, että paikalle ei tullut enempää osallistujia. Toisaalta osallistujamäärä oli kesän kuluessa vähentynyt jo muissakin projektin toiminnoissa, siksi tähän oli jo osattu varautua. Myönteisenä onnistumisen kokemuksena koettiin osallistujan selvästi havaittavissa oleva aktivoituminen. Mukana ollut osallistuja ei ollut aikaisemmin osoittanut minkäänlaista mielenkiintoa vapaa-ajan harrastustoimintaa kohtaan. Hän oli aikaisemmin tuonut esille myös, ettei nähnyt tar-

peelliseksi opetella suomen kieltä, koska tuli toimeen englannin kielellä. Esittelykierroksen aikana hän innostui kuitenkin FinTandem -kurssista, jota järjestetään Wellamo-opistossa.

Johtopäätöksenä kolmannesta toimintakerrasta voidaan todeta, että vaikka osallistujia ei ollut enempää kuin yksi, toiminta kertaa valmistellessa saatiin koottua paljon materiaalia tulevaa kansiota varten. Painettuista materiaaleista, sekä PowerPoint esityksistä saatuja tietoja hyödynnettiin kansion sisällön kokoamisessa.

7.3 Kyselylomakkeen arviointi

Tutkimuskäytäntöjä toteutettiin vain perustasolla, että voitiin turvata saadun tiedon laatu. Määrällisen tutkimusmenetelmän keinoja käytettiin toiminnallisen opinnäytetyön tueksi, jotta saatiin muun muassa numeraalista tietoa kohderyhmän määrittämiseksi. Kyselylomakkeen tuloksiin tulee suhtautua varauksella, koska otoskoko oli pieni. Kumppanuusverkoston sivulla olevista noin 950:stä kolmannen sektorin toimijasta valikoitui 52 toimijaa, joista tähän kyselyyn vastasi 21 toimijaa.

Tuloksien loppuarviointina voidaan todeta, että yli puolet vastaajista oli täysin samaa mieltä, että suomen kielen kurssit, palkkatyö, vapaaehtoistyö, työkokeilu ja palkkatuettu työ tukevat maahanmuuttajan suomen kielen oppimista. Palkkatyö, vapaaehtoistyö, työkokeilu ja palkkatuetun työ osuus jakoivat eniten mielipiteitä. Suomen kielen oppimista tukevaa toimintaa maahanmuuttajille oli tarjota 7/13 vastaajista. Tämä tieto oli kuitenkin ristiriitainen suhteessa saatuun seuraavaan kysymykseen.

Suomen kielen opetusryhmiä, keskusteluryhmiä, toiminnallisia ryhmiä, tukihenkilö toimintaa, vapaaehtoistyötä, työkokeiluja ja palkkatuettua työtä oli varsin vähän, sen sijaan virtuaaliopetusta ei ollut missään tarjolla. Näitä toimintoja järjestetään useampana päivänä viikossa, kerran viikossa tai satunnaisesti tarpeen mukaan 4/21 vastaajista. Mahdollisesti tulevaisuudessa vastaavanlaisia toimintoja olisi järjestämässä maahanmuuttajille 1-2/21 vastaajasta. Tarkennettujen tietojen saamisessa esiintyi vaihtelevuutta.

ta, joten näiden neljä ja viisi kysymysten avulla saatiin kerättyä osittain tietoja toimijoista kansiota varten. Näitä tietoja täydennettiin Internetin ja puhelinkeskustelujen välityksellä, jotta saatiin kattava tieto tarjolla olevista toimijoista. Kysymykseen kuusi vastasi 14/21 vastaajasta. Kysymyksessä seitsemän kysyttiin, saako antamianne tietoja julkaista opinnäytetyösämme? Vastaajista 19/20 vastasi kyllä, siksi tässä opinnäytetyössä ei julkaista nimiä ilman asianosaisen lupaa.

Tavoitteena oli etsiä kolmannen sektorin toimijoita, jotka järjestävät suomen kielen oppimista tukevaa toimintaa. Satunnaisotannalla pyrittiin löytämään sellaisia toimijoiden tietoja, jotka voisivat olla apuna maahanmuuttajien kotouttamisessa. Saatujen tulosten perusteella saatiin yhteensä kuuden toimijan yhteystiedot kansiota varten.

Tutkimukselliseen toteutukseen valittu kyselylomake ei tuottanut toivottua lopputulosta kansioon sisällytettävän materiaalin suhteen. Tähän saattoi vaikuttaa kysymysten asettelu, sillä kysymys kaksi ja kolme anoivat ristiriitaisia vastauksia suomenkielen opetuksen suhteen. Valittuja kysymyksiä oli suhteellisen vähän, sillä käytettävissä olevat resurssit eivät antaneet mahdollisuutta muuhun. Saatekirjeen toteutuksessa on voitu epäonnistua, sillä vastauksia tuli vähän. Kyselyyn vastanneiden ajankäyttö on voinut olla rajallinen tai asenteella on voinut olla vaikutusta vastausten määrään ja tuloksiin, sillä osa vastauksista ei antanut riittävästi kohdennettua tietoa toteutettavista toimintamuodoista, niiden ajankohdista ja paikoista, joten tietoja täydennettiin hyödyntämällä jo valmiiksi aikaisempaa toimintakertaa varten koottua informaatiota, sekä lisäksi tiedustelemalla puhelimen välityksellä ja Internetlähteitä käyttäen. Tällä tavoin saatiin kattavampi aineisto kansion sisältöä varten.

7.4 Kansion arviointi

Kansion toteuttamisen tavoitteena oli kerätä tietoja Lahden alueen kolmannen sektorin toimintamuodoista, jotta työntekijöiden olisi sujuvampi ohjata heitä sopivien aktiviteettien pariin. Vilkkä ja Airaksinen (2003) ohjeistavat, että toteutettavan tuotoksen tavoitteena on hyödyttää työelämän

käytännön tarpeita (Vilkkä & Airaksinen 2003, 9). Kansion valmistus osoitautui tarpeelliseksi, koska sellaista ei ollut vielä saatavilla.

Käytetyt menetelmät tukivat kansion valmistumista, sillä ensimmäinen toimintakerta antoi siihen viiden toimijan yhteystiedot. Toinen toimintakerta antoi kuvaa asiakkaiden mielenkiinnon kohteista, joten kansioon valikoitui myös tämän suuntaisia toimintamuotoja. Lomakekyselyn avulla saatuja tietoja kertyi kansioon kaikkiaan kymmenen. Heikkoutena voidaan kuitenkin todeta, että tiedonkeruumenetelmät tuottivat vähän tietoa eivätkä ne olleet kattavia tai tieto ei ollut ajan tasalla.

Kansion toteuttaminen oli haasteellista, koska raportin työstämiseen kului odotettua enemmän aikaa. Lopputulokseen oltiin kuitenkin tyytyväisiä, ottaen huomioon siihen käytetyn ajan. Toteutuksessa otettiin huomioon toimeksiantajalta saadut vinkit, kuten asiakaslähtöinen ulkoasu ja käytettävissä olevat resurssit. Maahanmuuttaja-asiakkaan on vaikea itse löytää tietoa, olemassa olevista kursseista ja muista toimintamuo-doista. Useimmiten tieto löytyy Internetistä, mutta vähän suomea puhuvan henkilön on sitä vaikea itse löytää, joten työntekijöille työvälineeksi koottu kansio auttaa tukemaan maahanmuuttajien kotoutumista. Erilaisten suomen kieltä tukevien toimintojen kautta maahanmuuttajat voivat kokea yhteiskunnallista osallisuutta. Syrjäytymisen ennaltaehkäisyn ja hyvinvoinnin näkökulmasta on myös erittäin tärkeää löytää keinoja kokea osallisuutta, jos sopiva työpaikka ei heti löydy, sillä joidenkin kohdalla työpaikan löytyminen voi viedä pitkänkin aikaa. Toiminnallisen alkukartoituksen ja kyselylomakkeen avulla haluttiin selvittää myös muita vaihtoehtoja, koska nähtiin että osallistuminen erilaisiin vapaa-ajan toimintoihin tukee maahanmuuttajan kiinnittymistä suomalaiseen yhteiskuntaan. Puroaho ja Leppänen (2013,19) toteavatkin, että harrastuksilla, vapaaehtoistyöllä tai tuetun työtoiminnan muodoilla on sosiaalista merkitystä, koska se tukee kielen oppimista, uusien verkostojen luomista, lisää toimintamahdollisuuksia ja parantaa työvalmiuksia.

7.5 Oman kehittymisen arviointia

Swot-analyysissa mainittuina vahvuuksina nähtiin molempia tekijöitä inspiroiva aihe, selkeä tavoite ja raja-
aus. Nämä tavoitteet toteutuivat tekijöiden oman kokemuksen mukaan hyvin. Yhteistyö toimeksiantajan Harjulan Setlementti ry:n työelämän kehittämispäällikön kanssa sujui myös hyvin ja saatuja vinkkejä hyödynnettiin kansion toteutuksessa. Prosessin aikana saatiin rakentavaa palautetta Lahden Ammattikorkeakoulun opinnäytetyönohjaajalta ja lehtoreilta. Saatujen palautteiden avulla omat tiedot ja kirjoitustaidot kehittyivät. Omaa ammatillista kasvua ajatellen, tämä opinnäytetyö on ollut opettavainen. Eri menetelmien käyttö konkretisoitui ja työ avarsi entisestään näkemystä maahanmuuttajien kanssa tehtävästä työstä. Monikulttuurisen kompetenssiosaamisen koettiin lisääntyvän toimintakertojen toteuttamisen kautta. Aiemmin opittuja tietoja ja taitoja pystyttiin hyödyntämään opinnäytetyön aikana. Tutkimuksellisuus ja erilaisten sähköisten alustojen käyttö osoittautui ajoittain haasteelliseksi, mutta ne lisäsivät tietoa ja taitoa huomattavasti.

Raportin kirjoittaminen tieteellisen viestinnän keinoin on myös kehittänyt ammattiosaamista, koska raportin työstämisessä jouduttiin pohtimaan perusteluja valinnoille ja oma ymmärrys aiheesta on samalla kasvanut. Prosessin aikana on edetty dialogisen vuorovaikutuksen keinoin kohti yhdessä asetettuja tavoitteita. Toteutuksen suhteen koetuissa erilaisissa näkemyksissä on turvauduttu aiheeseen liittyviin ohjeistuksiin. Molemmat tekijät ovat kantaneet vastuuta opinnäytetyön toteuttamisesta tasapuolisesti. Näin työ on edennyt hyvässä yhteisymmärryksessä ja saatu toivottuun lopputulokseen.

7.6 Eettisyys ja luotettavuus

Tässä opinnäytetyössä näyttäytyy tutkimuseettisen neuvottelukunnan laatimat hyvän tieteellisen käytännön periaatteet. Työskentelyssä pyrittiin avoimuuteen, vastuullisuuteen, luotettavuuteen, rehellisyyteen ja kunnioittamiseen. Toimeksiantajan kanssa sovittiin oikeuksista, periaatteista, vastuista, velvollisuuksista, aineistojen säilyttämisestä ja käyttöoikeuksista

kaikkien osapuolten hyväksymällä tavalla. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2013, 6.)

Aineiston valinnassa pyrittiin valitsemaan mahdollisimman tuoreet tieteelliset teokset ja tähän aineistoon perehdyttiin huolellisesti, luotettavuuden lisäämiseksi. Aikaisemmin tehtyjä tutkimuksia ja muita julkaisuja kunnioitettiin käyttämällä asianmukaisia viitteitä ja lähdemerkintöjä.

Kyselylomakkeessa otettiin huomioon Henkilötietolaki (523/1999), sillä kyselylomakkeen avulla kerätyt tiedot pitää tämän mukaan käyttää, säilyttää ja luovuttaa asian mukaisesti (Henkilötietolaki 523/1999, 34§, 35§). Tiedot julkaistiin vain asianosaisten suostumuksella ja tietyt tiedot pyrittiin tuomaan esille niin, että vastaaja pysyy halutessaan tuntemattomana. Tämä tuli huomioida erityisesti kysymysten neljä, viisi, kuusi ja seitsemän kohdalla. Kyselylomakkeen tulokset pyrittiin tuomaan esille tarkasti ja olemaan puolueettomia vastauksia arvioitaessa.

Tutkimuskyselyn tarkoituksena oli selvittää millä keinoin maahanmuuttajat voivat kehittää suomen kielen taitojaan osallistumalla kolmannen sektorin toimintaan. Tutkimuskysely toteutettiin 52:lle Lahden alueen kolmannen sektorin toimijalle, joista vastauksia saatiin 21 vastaajalta ja näistä kaikki vastanneet kaikkiin kysymyksiin. Kohderyhmän koko oli pieni, joten tuloksia ei voida pitää koko toimintakenttää kattavina. Vastaajien vähäiseen määrään saattoi vaikuttaa se, ettei tutkimuskyselyn saatekirjeessä herätellyssä onnistuttu riittävän hyvin tai vastaajat eivät muusta syystä halunneet vastata kyselyyn, ajankohta oli ehkä väärä tai asenteella on voinut olla vaikutusta. Huomioitava on myös se, että tutkimuskyselyn kohderyhmässä saattoi olla yhdistyksiä, joilla ei ole suomen kielen oppimista tukevaa toimintaa tällä hetkellä maahanmuuttajille.

Luotettavuutta lisättiin keräämällä tietoa toiminnallisen alkukartoituksen ja tutkimuskyselyn avulla. Toiminnalliset kerrat antoivat niukasti tietoa aiheesta ja kyselylomakkeen perusteella saatuja vastauksista ei saatu riittävästi, joten kansiota täydennettiin Internetistä kerättyjen tietojen ja puhe-

linkeskustelujen perusteella. Näin saatiin luotettavaa ja kattavaa tietoa kansion sisältöä varten.

Kansion sisällön luotettavuutta arvioitaessa tulee huomioida, että useat kolmannen sektorin toimintamuodot toteutetaan vapaaehtoistyön voimin. Näin ollen toimintamuodot ja -ajat saattavat vaihtua, koska se on riippuvainen olemassa olevista resursseista. Kansion erilaisten toimintamuotojen sisällön suunnittelussa tämä huomioitiin lisäämällä yhteyshenkilön tai toimiston yhteystiedot toimintamuotojen yhteyteen. Kansion sisällön päivittäminen sovittiin jääväksi Harjulan Settlementin työelämäpalveluiden maahanmuuttajatoimijoille. Toimeksiantajan kanssa sovittiin, että kansio on vapaasti käytettävissä myös muille sitä tarvitseville ja se on saatavissa tekijöiden nimellä erillisenä pdf-tiedostona opinnäytetyön julkaisun jälkeen.

8 YHTEENVETO

Tämän opinnäytetyön toimeksiantajana oli Harjulan Settlementti ry:n Minun tulevaisuuteni! -projekti. Opinnäytetyönä toteutettavan tuotoksen toteuttaminen lähti liikkeelle toimeksiantajan esittämästä tarpeesta. Toiveena oli saada yksiin kansiin koottua konkreettista informaatiota. Erilaisista kolmannen sektorin järjestämistä suomen kielen kursseista ja muista aktiviteeteista, jotka vahvistavat työelämävalmiuksia. Tämä haaste koettiin tärkeäksi, koska sellaista ei vielä ollut saatavilla Lahden alueella.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli edistää maahanmuuttajien kotoutumista ja tukea heidän suomen kielen oppimistaan erilaisten kolmannen sektorin toimijoiden tarjoamien toimintamuotojen avulla. Ideana oli kehittää jotain uutta ja tällainen kansio osoittautui tarpeelliseksi työntekijöiden ja maahanmuuttajien arjen tukemiseksi, koska tällaista yksiin kansiin koottua informatiivista tietoa ei ollut saatavilla.

Opinnäytetyön teoreettisen viitekehyksen avulla haluttiin tuoda esille maahanmuuttajien kotoutumiseen vaikuttavia osa-alueita. Useat tutkimukset ja selvitykset osoittavat kuinka aikuisen maahanmuuttajan haasteita työllistymiseen tuovat kielitaidottomuus ja erilainen koulutustausta. Maahanmuuttajan osallisuuteen ja kotoutumiseen vaikuttavat muun muassa lähtömaan poliittinen tilanne, tulomaan työmarkkinoiden rakenne ja arkiset kohtaamiset. Osallisuus ei pääse myöskään kasvamaan, ellei kielitaito kehity. Kielen oppiminen yksilön tai ryhmän huomioivassa merkityksellisessä kommunikaatiotilanteessa on maahanmuuttajalle mielekkäämpää, kuin ennalta määritellyt kielikoulutukset, joita ei voi räätälöidä tarpeen mukaan. (Lautiola 2013, 12; Mustonen 2015, 76–77; Richards 2010, 1–15.) Opinnäytetyön aihe nähtiin myös tärkeäksi sosiaalialan näkökulmasta, koska tuotoksen toteuttamisen avulla voidaan omalta osaltaan vahvistaa maahanmuuttajien osallisuutta ja näin ennaltaehkäistä syrjäytymistä.

Opinnäytetyön toiminnallisen alkukartoituksen avulla haluttiin hyödyntää opintojen aikana saatua tietoa ja kokemusta erilaisista toiminnallisista menetelmistä asiakastyössä. Näkökulmaksi valittiin sosiodynaaminen lähes-

tymistapa, koska se nähtiin soveltuvaksi hyvin myös monikulttuuriseen toimintaympäristöön (Peavy 2006, 6–8, 38; Puukari & Korhonen 2013, 79). Tämä valinta koettiin toimivaksi, koska osa osallistujista koki voimaantumista yhteisen tekemisen kautta. Osalle löytyi uusia harrastuksia ja suomen kielen kursseja.

Tutkimuksellinen osuus toteutettiin soveltamalla määrällisen tutkimuksen menetelmiä Webropol -ohjelman mukaisen kyselylomakkeen avulla. Vastauksia etsittiin siihen, millä keinoin maahanmuuttajien suomen kielen oppimista voidaan tukea? Kyselylomake lähetettiin 52 kolmannen sektorin toimijalle, johon vastauksia saatiin yhteensä 21. Kyselylomakkeen tuloksiin tulee suhtautua varauksella, koska kyselyyn osallistuvia kolmannen sektorin toimijoita oli vähän. Kyselyn avulla saatuja tietoja kansioon saatiin yhteensä kuusi. Tietoja täydennettiin Internetin ja puhelinkeskustelujen välityksellä, jotta saatiin kattavampi aineisto kansion sisältöä varten.

Opinnäytetyön toteuttaminen on ollut kaiken kaikkiaan omaa ammatillista kasvua kehittävä prosessi. Opinnäytetyö koostui useasta eri osa-alueesta ja sen tekeminen on ollut toisaalta haastavaa, mutta samalla mielenkiintoista. Molempien tekijöiden innostus aiheesta ja vahva motivaatio kehittyä prosessin aikana eteen tulleissa haasteissa ovat samalla vahvistaneet ammattiosaamista.

Toiveena on, että tuotettu kansio voisi hyödyttää ammatillista kenttää. Tulevaisuudessa sitä voitaisiin kehittää eri toimijoiden helposti päivitettävään sähköiseen muotoon ja arvioida kuinka kansio käytännössä toimii. Kansio jää toimeksiantajan käyttöön, joka voi jakaa sitä harkintansa mukaan eteenpäin. Kansion sisällön päivittäminen jää Harjulan Setlementin työelämäpalveluiden maahanmuuttajatoimijoille. Toimeksiantajan kanssa sovittiin, että kansio on vapaasti käytettävissä myös muille sitä tarvitseville ja se on saatavissa tekijöiden nimellä erillisenä pdf-tiedostona opinnäytetyön julkaisun jälkeen. Nähtäväksi jää, tukeeko toteutettu kansio tulevaisuudessa työntekijöitä ja sitä kautta maahanmuuttajia.

LÄHTEET

Airaksinen, T. 2010. Toiminnallisen opinnäytetyön kirjoittaminen. Toiminnallinen opinnäytetyö tekstinä [viitattu 26.8.2015]. Saatavissa:

<http://www.slideshare.net/TiinaMarjatta/toiminnallinen-ont-tekstina-2010>

Alipi 2015. Alueellinen integraatiopalvelupiste [viitattu 26.8.2015]. Saatavissa: <http://www.alipi.fi/index.php>

Alitolppa-Niitamo, A. 2005. Maahanmuuttajataustaiset perheet ja hyvinvoinnin edellytykset. Teoksessa: Alitolppa-Niitamo, A., Söderling, I., ja Fågel, S. (toim.). Olemme muuttaneet. Näkökulmia maahanmuuttoon, perheiden kotoutumiseen ja ammatillisen työn käytäntöihin. Väestöntutkimuslaitos: Väestöliitto, 37–52.

Anglé, J. 2014. Maahanmuuttajan puolisona Suomessa: narratiivinen tutkimus kestävästä monikulttuurisista avioliitoista. Lapin yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta, tohtorin väitöskirja. Rovaniemi: Lapin yliopistopaino. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-484-712-4>

Berry, J. 2006. Contexts of acculturation. Teoksessa Sam, D & Berry, J. 2006. The Cambridge handbook of acculturation psychology. Cambridge University Press, 27–40.

Harjulan Setlementti ry. 2014. Vuosikertomus. Lahti: Harjulan Setlementti.

Harjulan Setlementti 2015. Minun tulevaisuuteni! -projekti [viitattu 2.9.2015]. Saatavissa:

<http://www.harjulansetlementti.fi/harjula/hankkeet/minun-tulevaisuuteni-my-future/>

Helander, V. 2002. Kolmas sektori. Käsitteistöä, ulottuvuuksista ja tulkinnoista. 3. painos. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Henkilötietolaki 523/1999. Annettu Helsingissä 22.4.1999.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 15. painos. Helsinki: Tammi

Hämäläinen, J. & Kurki, L. 1997. Sosiaalipedagogiikka. Porvoo: WSOY.

Ihalainen, J. & Kettunen, T. 2007. Turvaverkko vai trampoliini sosiaaliturvan mahdollisuudet. 1.- 2. painos. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Infopankki 2015a. Helsingin kaupunki [viitattu 26.8.2015]. Saatavissa: <http://www.infopankki.fi/fi/etusivu>

Infopankki 2015b. Suomen kielen kurssit [viitattu 15.5.2015]. Saatavissa: <http://www.finnishcourses.fi/fi>

International organisation for Migration IOM 2011. Dialogue for integration engaging religious communities 2011. Tutkimusraportti [viitattu 25.9.2015]. Saatavissa: http://www.intercultural-europe.org/site/sites/default/files/publications/20110721-DIRECT_Discussion_Paper_WEB.pdf

Juhila, K. 2006. Sosiaalityöntekijöinä ja asiakkaina. Sosiaalityön yhteiskunnalliset tehtävät ja paikat. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Jämsén, A & Pyykkönen A. 2014. Osallisuuden jäljillä. Saarijärvi: Pohjois - Karjalan sosiaaliturvayhdistys ry.

Kaljonen, P. & Martinheikki-Kokko, K. (toim.) 2011. Osallistava monikulttuurinen ohjaus. Metropolia Ammattikorkeakoulu.

Kananen, J. 2008. Kvantti, kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 89.

Karasma, K. 2012. Suomi toisena kielenä: opetustieteen perusteet. Helsinki: Finn Lectura.

Kepa 2015. Mahdollisuuksien tori [viitattu 31.8.2015]. Saatavissa: <http://www.mahdollisuuksientori.fi/paikkakunnat/lahti>

Koskinen-Ollonqvist, P. 2009. Promo. 2009/5. Terveystieteen edistämisen lehti. Osallisuus terveystekijänä [viitattu 12.9.2015]. Saatavissa: <http://health.web2.hpsjr.fi/web/pdf/promo/Promo60.pdf>

Kumppanuusverkosto.fi. 2015. Yhdistykset, Lahti [viitattu 12.9.2015]. Saatavissa: <http://www.kumppanuusverkosto.fi/yhdistykset/lahti/>

Kuntalaki 365/1995. Annettu Helsingissä 17.3.1995

Kurki, L. 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere: Vastapaino.

Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanottamisesta 493/1999. Annettu Helsingissä 9.4.1995.

Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010. Annettu Helsingissä 30.12.2010.

Lautiola, H. 2013. Kumppanuutta kotouttamisen kentillä. Esimerkkejä järjestöjen ja viranomaisten yhteistyöstä kotouttamisessa [viitattu 14.5.2015]. Saatavissa:

http://www.tem.fi/files/38415/Kumppanuutta_kotouttamisen_kentilla.pdf

Maahanmuuttovirasto 2015. Keskeisiä maahanmuuttoon liittyviä termejä [viitattu 26.8.2015]. Saatavissa: <http://www.migri.fi/medialle/sanasto>

Mikkonen, A. 2005. Työttömät ja työvoiman ulkopuolella olevat maahanmuuttajat: kokemuksia kotouttamistoiminnasta. Teoksessa: Alitolppa-Niitamo, A., Söderling, I., ja Fågel, S.(toim.). Olemme muuttaneet. Näkökulmia maahanmuuttoon, perheiden kotoutumiseen ja ammatillisen työn käytäntöihin. Väestöntutkimuslaitos: Väestöliitto, 53–71.

Mustonen, S. 2015. Käytössä kehittyvä kieli. Paikat ja tilat suomi toisena kielenä -oppijoiden teksteissä. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto [viitattu 15.8. 2015]. Saatavissa:

https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/45976/978-951-39-6213-5_vaitos06062015.pdf?sequence=1

Möttönen, S. & Niemelä, J. 2005. Kunta ja kolmas sektori. Yhteistyön uudet muodot. Jyväskylä: PS -kustannus.

Nivala, E. & Ryytänen, S. 2013. Sosiaalipedagoginen aikakausikirja. Vuosikirja 2013.14. vuosikerta. Teoksessa: Hämäläinen, J., Ikonen, E., Nietosvuori, L., Nivala, E. & Ryytänen, S. Kohti sosiaalipedagogista osallisuuden ideaalia. Tampere: Suomen yliopistopaino-Juvenes Print, 22–24.

Patentti- ja rekisterihallitus. 2015. Mitä on yhdistystoiminta [viitattu 12.9.2015]. Saatavissa:

https://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri/rekisteroity_ ja_rekisteroimaton_yhdistys.html

Peavy, V. 2006. Sosiodynaamisen ohjauksen opas. Helsinki: Psykologien kustannus Oy.

Pehkonen, A. & Väänänen- Fomin, M. (toim.) 2011. Sosiaalityön arvot ja etiikka. Juva: Bookwell oy.

Pietilä, I 2010. Intercultural Adaptation as a Dialogical Learning Process. Motivational factors among the short-term and long-term migrants. Tampereen Yliopisto [viitattu 15.8. 2015]. Saatavissa:

<http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/66616/978-951-44-8089-8.pdf?sequence=1>

Puroaho, P. & Leppänen, J. 2013. Maahanmuuttajien valmennus työpajoilla -opaskirja. Helsinki: Valtakunnallinen työpajayhdistys ry.

Puukari, S. 2013. Monikulttuurinen ohjaus teoreettisena suuntauksena. Teoksessa: Korhonen, V. & Puukari, S. 2013. Monikulttuurinen ohjaus- ja neuvontatyö. Jyväskylä PS-kustannus, 72–90.

Päijät-Hämeen maahanmuuttopoliittinen ohjelma 2010–2015. Päijät-Hämeen liitto [viitattu 15.8. 2015]. Saatavissa:

<http://www.alipi.fi/tiedostot/file/Paijat-Hameen%20maahanmuuttopoliittinen%20ohjelma%202010-2015.pdf>

Rouvinen-Wilenius, P., Aalto-kallio, M., Koskinen-Ollonqist & Nikula, T. 2011. Teoksessa Rouvinen-Wilenius, P. & Koskinen-Ollonqist, P. Tasa-arvo ja osallisuus väylä terveyteen. Järjestöt suunnan näyttäjänä. Terveystien edistämisen keskuksen julkaisuja 9/2011 Helsinki: Trio-Offset, 51–57.

Salmela, M. 2011. Maahanmuuttajien kokemuksia sopeutumisesta Suomalaiseen yhteiskuntaan. Sosiaalityön pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Kokkolan Yliopistokeskus Chydenius.

Salonen, K. 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Opas opiskelijoille, opettajille ja TKI -henkilöstölle. Turun ammattikorkeakoulun puheenvuoroja 72. Turku [viitattu 26.8.2015]. Saatavissa: <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522163738.pdf>

Schubert, C. 2013. Kotoutumisen psykologiaa. Teoksessa Alitolppa-Niitamo, A., Fågel, S. & Säävälä, M. (toim.) Olemme muuttaneet -ja kotoutumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Helsinki: Väestöliitto, 63–76.

Sisäasiainministeriö 2011. Maahanmuuttajien työllistymisen esteet. Sisäasiainministeriön julkaisut 13/2011[viitattu 25.8.2015]. Saatavissa: <http://www.intermin.fi/julkaisu/132011?docID=24895>

Sisäasiainministeriö 2015. Maahanmuutto. Kotoutuminen [viitattu 5.9.2015]. Saatavissa: <http://www.intermin.fi/fi/maahanmuutto/kotoutuminen>

Suni, M, 2008. Toista kieltä vuorovaikutuksessa. Kielellisten resurssien jakaminen toisen kielen omaksumisen alkuvaiheessa. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto [viitattu 12.9.2015]. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/18556>

Suokonautio, J. 2008. Palapelin palikat paikoilleen: maahanmuuttajien kokemuksia kotoutumiskoulutuksesta ja ehdotuksia sen kehittämiseksi. Lissensiaattityö. Jyväskylän Yliopisto [viitattu 15.5.2015]. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-201211213047>

Tilastokeskus. Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne.

ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu 22.10.2015]. Saatavissa: <http://www.stat.fi/til/vaerak/index.html>;

http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_vrm_vaerak/060_v_aerak_tau_107.px/?rxid=5a024dbe-ebdc-4daa-b0e2-3b21944618e2

Turtiainen, K. 2013. Maahanmuuttajien vastaanotto ja kotouttaminen kunnissa. Teoksessa Korhonen, V. & Puukari, S. (toim.) 2013. Monikulttuurinen ohjaus- ja neuvontatyö. Jyväskylä: PS-kustannus, 191–205.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2013. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa [viitattu 15.5.2015]. Saatavissa: http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Valli, R. 2015. Johdatus tilastolliseen tutkimukseen. 2. uudistettu painos. Jyväskylä: PS -kustannus.

Vilkka, H & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Vilkka, H. & Airaksinen, T. 2004. Toiminnallinen opinnäytetyö. 1. -2. painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Vilkka, H. 2010. Toiminnallinen opinnäytetyö [viitattu 15.5.2015]. Saatavissa: http://vilkka.fi/hanna/Toiminnallinen_ont.pdf

Väistö, R. 2007. Sosiodynaamisen ohjauksen soveltaminen työelämän kehittämiseen. Jyväskylän ammattikorkeakoulu [viitattu 12.9.2015]. Saatavissa:

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/19505/jamk_1183453437_0.pdf?sequence=1

LIITTEET

LIITE1. Kyselyn saatekirje

LIITE2. Kyselylomake

LIITE3. Muistutuskysely

LIITE4. Toimeksiantosopimuksen liite 1

LIITE5. Taulukkoja kyselyn vastauksista

Kyselyn saatekirje

Hei,

Opiskelemme Lahden ammattikorkeakoulussa ja tämä kyselylomake liittyy opinnäytetyöhömmme. Kartoitamme Lahden alueella toimivia yhdistyksiä ja järjestöjä, joiden toimintaan osallistumalla maahanmuuttajat voisivat parantaa suomen kielen taitoaan.

Olisimme kiitollisia, jos voisitte käyttää hetken aikaa siihen vastaamiseen.

Ystävällisin terveisin,

Eija Toivainen ja Mari-Anna Rahikainen

Sosionomi opiskelijat Lahden Ammattikorkeakoulu

Klikkaamalla alla olevan linkin auki pääset vastaamaan kyselyymme.

<https://www.webpolsurveys.com/R/E0576D5AEF647D0B.par>

Kyselylomake

Tämä kysely toteutetaan osana Lahden ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijoiden opinnäytetyötä. Opinnäytetyömme toimeksiantajana toimii Harjulan Settlementti ry:n alaisuudessa toimiva Minun Tulevaisuuteni -projekti, joka on suunnattu alle 30 -vuotiaille työttömille maahanmuuttajille.

Seitsemään kysymykseen vastaamiseen menee aikaa korkeintaan viisi minuuttia. Toivomme saavamme vastaukset kyselyymme 31.8.2015 mennessä. Kokoamme tästä kyselystä ja muista saamistamme tiedoista kansion Minun Tulevaisuuteni! -projektin facebook -sivulle vuoden 2015 loppuun mennessä. Kyselyyn vastaaminen on meille ensiarvoisen tärkeää opinnäytetyömme osan mahdollistamiseksi, mutta vastaaminen ei ole pakollista, eikä se sitouta vastaajaa mihinkään.

Ystävällisin terveisin

Mari-Anna Rahikainen ja Eija Toivainen

1. Mitkä seuraavista vaihtoehtoista tukevat mielestänne parhaiten maahanmuuttajien suomenkielen oppimista?

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
Suomenkielen kurssit	☐	☐	☐	☐	☐
Palkkatyö	☐	☐	☐	☐	☐
Vapaaehtoistyö	☐	☐	☐	☐	☐
Työkokeilu	☐	☐	☐	☐	☐
Palkkatuettu työ	☐	☐	☐	☐	☐

2. Järjestetäänkö yhdistyksessänne/järjestössänne suomenkielen oppimista tukevaa toimintaa maahanmuuttajille?

Mikäli vastastaatte tähän kysymykseen ei, voitte siirtyä tämän jälkeen suoraan kysymykseen 6.

☐ Kyllä ☐ Ei

3. Järjestetäänkö yhdistyksessänne/järjestössänne mitään alla olevista toiminnoista maahanmuuttajille?

	Useampa- na päivänä viikossa	Kerran viikos- sa	Ei ollen- kaan	Satunnaises- ti tarpeen mukaan	Mahdollisesti tulevaisuudes- sa
Suomenkielen opetusryhmä	☐	☐	☐	☐	☐
Keskusteluryhmä	☐	☐	☐	☐	☐
Toiminnallinen ryhmä	☐	☐	☐	☐	☐
Tukihenkilötoimin- ta	☐	☐	☐	☐	☐
Virtuaaliopetus	☐	☐	☐	☐	☐
Vapaaehtoistyö	☐	☐	☐	☐	☐
Työkokeilu	☐	☐	☐	☐	☐
Palkkatuettu työ	☐	☐	☐	☐	☐

4. Voisitteko tarkentaa kohdassa 3 olevien toimintojen ajankohtia alla olevaan laatikkoon?

**5. Kuka on yhteyshenkilö toimintaa koskevan asian tii-
moilta?**

Etunimi	<hr/>
Sukunimi	<hr/>
Matkapuhelin	<hr/>
Sähköposti	<hr/>
Osoite	<hr/>
Postinumero	<hr/>
Postitoimipaikka	<hr/>
Puhelin	<hr/>
Yritys / Or- ganisaatio	<hr/>

6. Haluatteko tuoda esille jotakin muuta yhdistyksenne/järjestönne toiminnasta, mikä edistää maahanmuuttajien suomenkielen oppimista?

7. Saako antamianne tietoja julkaista opinnäytetyössämme?

☐ Kyllä ☐ Ei

Lämmin kiitos vastauksistanne 😊

Muistutuskysely

Hei!

Lähetimme taannoin teille oheisen kyselyn, jossa kartoitamme Lahden alueella toimivia yhdistyksiä ja järjestöjä, joiden toimintaan osallistumalla maahanmuuttajat voisivat parantaa suomen kielen taitoaan.

Toivomme, että voitte vastata elokuun loppuun mennessä. Opiskelemme Lahden ammattikorkeakoulussa ja tämä kyselylomake liittyy opinnäytetyöhömme. Vastaaminen on ensiarvoisen tärkeää meidän opinnäytetyön valmistumisen kannalta. Kiitos, jos voitte käyttää hetken aikaa siihen vastaamiseen.

Ystävällisin terveisin,

Eija Toivainen ja Mari-Anna Rahikainen

Sosionomi opiskelijat

Lahden Ammattikorkeakoulu

LIITE 4.

Toimeksiantosopimuksen liite 1

Toimeksiantaja Harjulan settlementti ry:n Minun tulevaisuuteni- projekti maksaa tarvittavat materiaalit: kopiointikulut, muovikansiot ja muovitaskut. Kansio jää Minun tulevaisuuteni- projektin käyttöön. Kansioon liitetään projektin vaatimat logot.

Lisäksi toimeksiantaja kustantaa Mahdollisuuksien tori -tapahtumasta aiheutuvat kustannukset: projektin työntekijöiden ja osallistuvien maahanmuuttajien välipalat, mahdolliset tavaroiden kuljetuksesta aiheutuvat matkakulut ja organisoi markkinointimateriaalin tuottamisen ja jakelun omien kanaviensa kautta.

Mahdollisuuksien tori -tapahtumassa projektin ottamia kuvia saa levittää vain Minun tulevaisuuteni -projektin toimesta.

Opinnäytetyön suunnitelmaseminaari 28.5 klo 8:15-9, Hoitajankatu 3, luokka 227.

Julkaisuseminaari syksyllä 2015 sovitaan myöhemmin.

LIITE 5.

Taulukkoja kyselyn vastauksista

1. Mitkä seuraavista vaihtoehtoista tukevat mielestänne parhaiten maahanmuuttajien suomenkielen oppimista?

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Yhteensä	Keskiarvo
Suomenkielen kurssit	18	3	0	0	0	21	1,14
	85,71%	14,29%	0%	0%	0%		
Palkkatyö	13	4	2	1	0	20	1,55
	65%	20%	10%	5%	0%		
Vapaaehtoistyö	9	8	2	0	0	19	1,63
	47,37%	42,11%	10,53%	0%	0%		
Työkokeilu	9	6	4	0	0	19	1,74
	47,37%	31,58%	21,05%	0%	0%		
Palkkatuettu työ	11	5	3	0	0	19	1,58
	57,89%	26,32%	15,79%	0%	0%		
Yhteensä	60	26	11	1	0	98	1,52

2. Järjestetäänkö yhdistyksessänne/järjestössänne suomenkielen oppimista tukevaa toimintaa maahanmuuttajille?

	N	Prosentti
Kyllä	7	35%
Ei	13	65%

3. Järjestetäänkö yhdistyksessänne/järjestössänne mitään alla olevista toiminnoista maahanmuuttajille?

	Useampana päivänä viikossa	Kerran viikossa	Ei ollenkaan	Satunnaisesti tarpeen mukaan	Mahdollisesti tulevaisuudessa	Yhteensä	Keskiarvo
Suomenkielen opetusryhmä	3	1	4	0	0	8	2,13
	37,5%	12,5%	50%	0%	0%		
Keskusteluryhmä	2	2	3	0	1	8	2,5
	25%	25%	37,5%	0%	12,5%		
Toiminnallinen ryhmä	0	2	3	2	1	8	3,25
	0%	25%	37,5%	25%	12,5%		

Tukihenkilötoiminta	1	1	4	1	1	8	3
	12,5%	12,5%	50%	12,5%	12,5%		
Virtuaaliopetus	0	0	7	0	0	7	3
	0%	0%	100%	0%	0%		
Vapaaehtoistyö	3	0	2	1	2	8	2,88
	37,5%	0%	25%	12,5%	25%		
Työkokeilu	1	0	4	2	1	8	3,25
	12,5%	0%	50%	25%	12,5%		
Palkkatuetty työ	2	0	5	1	1	9	2,89
	22,22%	0%	55,56%	11,11%	11,11%		
Yhteensä	12	6	32	7	7	64	2,86

7. Saako antamianne tietoja julkaista opinnäytetyössämme?

	N	Prosentti
Kyllä	19	95%
Ei	1	5%

INFOKANSIO

Lahden alueen kolmannen
sektorin toimintamuotoja
maahanmuuttajien
kotoutumisen tueksi

26.10.2015

SISÄLLYSLUETTELO

Johdanto.....	3
SUOMEN KIELEN OPISKELU	4
FinTandem kielikaverikurssi	5
Luetaan yhdessä kurssi.....	6
Minun suomeni-kurssi.....	7
Minun tulevaisuuteni! -projekti	8
Suomen kielen kerho.....	9
Suomen kielen keskusteluryhmä	10
Suomen kielen ryhmä venäjänkielisille	11
Suomea maahanmuuttajille 1	12
Suomea maahanmuuttajille 2	13
Suomikerho naisille	14
Yleinen kielitutkinto.....	15
VAPAAEHTOISTYÖ	16
Kansainvälistä toimintaa Helluntaiseurakunnassa.....	17
Kumppanuusverkosto.fi	17
Lahden Luterilaisen srk:n toimintaa maahanmuuttajille	18
Löytöeläintalo	18
SPR-Kontti.....	19
SPR-Kontti.....	19
TYÖLLISTYMISTÄ EDISTÄVIÄ TOIMINTOJA	20
Matalan kynnyksen olohuone	21
Suunnitelmat todeksi	22
SPR-Kontti: 1. Työelämä tutuksi.....	23
SPR-Kontti: 2. Suunnitelmat todeksi.....	24
SPR-Kontti: 3. Kohti uusia haasteita.....	25
Tiedon Taidot -hanke.....	26
Työkokeilu- ja palkkatukipaikkoja työpajoilla.....	27
Työkokeilu- ja palkkatukipaikkoja työttömille työnhakijoille	28

VAPAA-AJAN TOIMINTAA	29
Kansainvälistä toimintaa Helluntaiseurakunnassa	30
Kohtaamispaikka Harjula keskus	30
Kotitalousneuvonta turvapaikanhakijoille	31
Lahden Luterilaisen srk:n toimintaa maahanmuuttajille	32
Monitoimikeskus Takatasku	33
Urheilupaikat	33
Vapaa-ajan toimintaa Multi-Cultissa	34
Yli-Marolan 4H-kotieläinpiha	34
LÄHTEET:	35

Johdanto

Kansio on toteutettu osana Lahden ammattikorkeakoulun sosionomi opiskelijoiden opinnäytetyötä ”Siltoja kotoutumiseen Lahden alueen kolmannen sektorin toiminta maahanmuuttajien tukena” syksyllä 2015. Idea sen toteuttamisesta syntyi työharjoittelujakson aikana yhdessä Harjulan Setlementti ry:n hallinnoiman Minun tulevaisuuteni! -projektin edustajien kanssa. Projekti on Euroopan sosiaalirahaston rahoittama ja kohdistuu maahanmuuttajien työelämävalmiuksien tukemiseen. Tämän kansion avulla maahanmuuttajia ohjaavan työnteekijän on mahdollista löytää tietoja Lahden alueen erilaisista kolmannen sektorin toimintamuodoista, jotka tukevat maahanmuuttajan kotoutumista.

Maahanmuuttajien yhtenä suurimpana työllistymisen esteenä on puutteellinen suomen kielen taito. Työ- ja elinkeinotoimistossa tehdään työttömille maahanmuuttajille maahantulon alkuvaiheessa kotoutumissuunnitelma, jonka mukaan heidät ohjataan suomen kielen kurssille. Viranomaisten resurssit ovat rajalliset ja Lahden alueella on tällä hetkellä enemmän kysyntää, kuin tarjontaa kielikursseiden suhteen. Uusi tulija saattaa joutua odottamaan pitkänkin aikaa kotoutuskoulutuksen alkua tai seuraavalle tasolle pääsyä. Kolmannella sektorilla on useita erilaisia toimintamuotoja, joihin osallistumalla maahanmuuttaja voi luontevasti tutustua suomalaisiin ja sitä kautta kehittää suomen kieltään, sekä saada lisää valmiuksia työllistymiseen. Kotoutuminen katsotaan onnistuneeksi silloin, kun maahanmuuttajat kokevat kuuluvansa yhteiskuntaan ja voivat toimia sen täysivaltaisena jäsenenä. Kielitaito, työllistyminen ja vapaa-ajan toimintaan osallistuminen ovat merkittäviä tekijöitä, joiden avulla yhteiskuntaan sopeutuminen ja kuuluminen saavutetaan.

Näistä ajatuksista nousi esille kysymys siitä, millä keinoin maahanmuuttajat voivat kehittää suomen kielen taitojaan, perinteisen suomen kielen opetuksen lisäksi? Informaatio on kerätty opinnäytetyön osana toteutetun sähköpostikyselyn avulla, lisäksi tietoja täydennettiin Internetin ja puhelimen välityksellä. Saatuja tietoja olivat suomen kielen kurssit, vapaaehtoistyö ja työkokeilu. Kolmannen sektorin toiminnot ovat usein kausiluontoisia, siksi on huomioitava, että kaikki informaatio ei välttämättä ole lukuhetkellä ajankohtaista, joten ohjaajan olisi hyvä tarkistaa tiedot sisällytettyjen yhteystietojen kautta. Kansion päivittäminen jää Harjulan Setlementin työelämäpalveluiden maahanmuuttajatoimijoille. Kansio on saatavissa tekijöiden nimellä erillisenä pdf-tiedostona osoitteessa Theseus.fi.

Lahdessa 26.10.2015

Mari-Anna Rahikainen ja Eija Toivainen

SUOMEN KIELEN OPISKELU

"On myös haastellista työskennellä maahanmuuttajana ja isoin haaste on kieli. Toinen haaste on olla töissä ihmisten kanssa eri maista ja kulttuureista, missä yleensä on kommunikaatio hankaluuksia. Joten paikallisen kielen oppimisen on erittäin tärkeää koulutukseen ja työhön." (Minun tulevaisuuteni! -projektin asiakas 2015.)

"Tullessani Suomeen alku oli minulle hyvin hankalaa. En tiennyt mistä aloittaa, miten saisin tietoa suomalaisesta kulttuurista. Vaikeuksia oli myös saada tietoa siitä, miten oppisin suomenkieltä ja miten olisin vuorovaikutuksessa ihmisten kanssa. Minun haasteenani onkin kehittää suomenkielen taitoja. Suomessa on tärkeää osata suomenkieltä, koska tarvitset sitä opiskellessa tai käydessäsi työssä." (Minun tulevaisuuteni! -projektin asiakas 2015.)

Suomen kielen taito on oleellinen tekijä sopeutumisen ja työllistymisen kannalta. Sisäasiainministeriön teettämän selvityksen mukaan yhtenä maahanmuuttajien suurimpana työllistymisen esteenä on puutteellinen suomen kielen taito, joka pitää sisällään myös suomalaisen kulttuurin tuntemisen (Sisäasiainministeriö 2011, 20).

Toimintamuoto/ kenelle	FinTandem kielikaverikurssi <hr/> Kaksi henkilöä tapaa toisiaan säännöllisesti oppiakseen toistensa äidinkieltä ja kulttuuria
Sisältö	Sinä ja parisi päätätte yhdessä missä, milloin ja miten opiskelette. Avuksi saatte Opiskelijan opaskirjan ja yhteyshenkilöiden tuen. Lukuvuoden aikana on neljä yhteistapaamista Aikuiskoulutus-keskuksessa
Ajankohta	http://www.wellamo-opisto.fi/opetus/kielet/fintandem
Hinta	Kurssimaksu 32 € maksetaan vasta, jos pari löytyy.
Paikka	Aikuiskoulutuskeskus Kirkkokatu 16
Toimija	Wellamo opisto
Yhteystiedot/ Ilmoittautuminen	Puh. 03 814 4734, 814 4755 toimisto@wellamo-opisto.fi
Lisätietoja	Opetusohjelma 2015–2016 saatavissa: http://www.wellamo-opisto.fi/

Toimintamuoto/ kenelle	Luetaan yhdessä kurssi <hr/> Äskettäin Suomeen muuttaneille maahanmuuttajille, jotka tarvitsevat arkikielen harjoitusta. Myös lapset voivat tulla mukaan. Naisille ja miehille erilliset ryhmät.
Sisältö	Lukemisen ja kirjoittamisen opetusta, keskustelua ym. Tavoitteena aktivoida Lahteen ja lahtelaisuuteen tutustumista, sekä auttaa verkostoitumaan. Lisätä yhteiskunnan ja kulttuurin tunte- musta, sekä tukea yksilöllisesti suomen kielen käyttöä.
Ajankohta	Ke klo 10–12 (naisille) Ti klo 18–20 (naisille) Ti klo 18–20 (miehille)
Hinta	Maksuton
Paikka	Lahden kansanopisto Harjukatu 46
Toimija	Lahden akateemiset naiset ry.
Yhteystiedot/ Ilmoittautuminen	Koordinaattori Kirsti Heikkilä klheikkila@gmail.com
Lisätietoja	http://www.lahdenkansanopisto.fi/fi/opintolinjat/maahanmuuttaja-koulutus/luetaan_yhdessa

Toimintamuoto/ kenelle	Minun suomeni-kurssi <hr/> Suomen kielen alkeisryhmä 17–29 vuotiaille Ilman kokopäiväistä työ- tai opiskelupaikkaa oleville maahanmuuttajille
Sisältö	Suomen kielen ja kulttuurin opiskelua, toiminnallisissa ryhmätapaamisissa. Lisäksi tietoa opiskelusta ja työelämästä.
Ajankohta	28.9.2015–26.2. 2016 Toinen ryhmä käynnistyy 03/2016 Ma-to klo 9-15 Perjantaisin itsenäisiä tehtäviä verkossa
Hinta	Opetushallituksen myöntämän nuorisotakuun opintoseteliavustuksen tuella
Paikka	Harjulan Setlementti Harjulankatu 7, Lahti
Toimija	Harjulan setlementti ry.
Yhteystiedot/ Ilmoittautuminen	Anna-Leena Ilmivalta puh. 046 920 2356 annaleena@harjulansetlementti.fi
Lisätietoja	http://www.harjulansetlementti.fi/harjula/hankkeet/minun-suomeni-loyda-avaimia-kiel/

Toimintamuoto/ kenelle	Minun tulevaisuuteni! -projekti <hr/> Yksilö- ja ryhmäohjausta 17–30 vuotiaille maahanmuuttajille. Työttömille tai vailla kokoaikaista opiskelupaikkaa oleville maahanmuuttajille
Sisältö	Tukea ja ohjausta oman työpolun löytämiseen, sekä yksilöllisesti, että ryhmässä. Ohjelma sisältää myös suomen kielen opetusta.
Ajankohta	Ohjattua toimintaa 24/h viikossa säännöllisesti päivitettävän kalenterin mukaan
Hinta	Maksuton
Paikka	Puu-Harjula Lounaankatu 2, Lahti
Toimija	Harjulan settlementti ry: Minun tulevaisuuteni! -projekti Pia Karjalainen kehittämispäällikkö pia.karjalainen@harjulansetlementti.fi puh. 050 365 1109
Yhteystiedot/ Ilmoittautuminen	Anna-Leena Ilmivalta annaleena@harjulansetlementti.fi +358 46 920 2356 Sähköinen ilmoittautumislomake: http://www.harjulansetlementti.fi/harjula/hankkeet/minun-tulevaisuuteni-my-future/registration-to-the-my-future-pr/
Lisätietoja	http://www.harjulansetlementti.fi/harjula/hankkeet/minun-tulevaisuuteni-my-future/

Toimintamuoto/ kenelle	Suomen kielen kerho <hr/> Kaikille avoin
Sisältö	Suomen kielen vapaamuotoista opiskelua osallistujien lähtökohtien mukaan
Ajankohta	Ke klo 17.30–19.30
Hinta	Maksuton
Paikka	Helluntaiseurakunta Kiveriönkatu 1, alakerta (käynti parkkipaikan puoleisesta ovesta)
Toimija	Lahden Helluntaiseurakunta
Yhteystiedot/ Ilmoittautuminen	Yhteyshenkilö Heli Virtanen puh. 041 516 4944 heli.irmeli.virtanen@gmail.com
Lisätietoja	Toimisto: 040 094 0182 toimisto@lahdenhelluntaisrk.fi

Toimintamuoto/ kenelle	Suomen kielen keskusteluryhmä <hr/> Alkeet osaaville Finnish conversation group
Sisältö	Keskustelua ryhmässä, erilaisista teemoista Improving Finnish skills by discussing on varied topics
Ajankohta	Torstaisin Klo 16.30–18.00
Hinta	Maksuton
Paikka	Multi-Culti Päijänteenkatu 1 Lahti
Toimija	Lahden nuorisopalvelut
Yhteystiedot/ Ilmoittautuminen	Toimiston aukioloajat: Ma-to 10–16, pe 10–14 p. 050 398 5656 Toiminnanohjaaja Pirkko Hämäläinen p. 050 387 8795 Nuoriso-ohjaaja Irene Lüders p. 050 518 4499 sähköposti: etunimi.sukunimi@lahti.fi
Lisätietoja	http://www.nuorilahti.net/multi-culti/index.php?id=11

Toimintamuoto/ kenelle	Suomen kielen ryhmä venäjänkielisille
Sisältö	Kielioppia ja keskustelua Vaihdetaan kuulumisia ja kerrotaan vinkkejä Lahden alueen tapahtumista ym.
Ajankohta	Pe 13–14.30 (alkeisryhmä) Ke klo 13–14.30 (jatkoryhmä)
Hinta	Maksuton
Paikka	Kirkkokatu 5, 2krs.
Toimija	Lahden seurakuntayhtymä
Yhteystiedot/ Ilmoittautuminen	Lisätietoa Julia Koppaleva puh. 044 356 7358
Lisätietoja	https://www.lahdenseurakuntayhtyma.fi/tule_mukaan/maahan-muuttajana

Toimintamuoto/ kenelle	Suomea maahanmuuttajille 1
Sisältö	Alkeisryhmä, Course for beginners Tutustumista suomalaiseen kulttuuriin, perehdytään kielen rakenteisiin ja harjoitellaan jokapäiväisiin tilanteisiin liittyvää sanastoa.
Ajankohta ja	8.9.2015–1.12.2015 5.1.2016–12.4.2016 ti klo 9.30–11.00
Hinta	52h/50€
Paikka	Harjulan Setlementti Monitoimitalo Onni, mediateekki Ostoskatu 3
Toimija	Harjulan Kansalaisopisto Opetushallituksen myöntämä opintosetelirahoitus
Yhteystiedot ja ilmoittautuminen	Irina Gordotsova Ennakoilmoittautuminen, joko Internetissä, puhelimitse tai käymällä Harjula-keskuksessa opiston toimistossa. Ilmoittautuminen: www.harjulankansalaisopisto.fi tai https://www.opistopalvelut.fi/harjula/ tai puh. 03 8725 121, 03 8725 130 tai Harjula-keskus, Harjulankatu 7, Lahti
Lisätietoja	http://harjulansetlementti-fi-bin.directo.fi/@Bin/36960570fbd742acff3b90aa867846d5/1445345969/application/pdf/2000791/Opinto-ohjelma%202015-2016.pdf

Toimintamuoto/ kenelle	Suomea maahanmuuttajille 2 <hr/> Työssä käyville, sekä työttömille maahanmuuttajille
Sisältö	Laajennetaan kielitaitoa ja aktivoidaan suomenkielen puhetaitoa. Oppikirjana ”Kuulostaa hyvältä” – Sounds good (Lili Ahonen / SKS). Opetushallitus on myöntänyt Harjulan kansalaisopistolle opintosetelirahaa, jota käytämme tämän kurssin tukemiseen. HUOM! Tunteja
Ajankohta	10.9.2015–3.12.2015 7.1.2016–14.4.2016 to klo 16.30–18.00 Huom. tunteja ei pidetä 24.3.2016!
Hinta	50 tuntia / 50 €
Paikka	Puu-Harjula, alaluokka Lounaankatu 2
Toimija	Harjulan Kansalaisopisto Opetushallituksen myöntämä opintosetelirahoitus
Yhteystiedot/ Ilmoittautuminen	Irina Gordotsova Ennakkoilmoittautuminen, joko Internetissä, puhelimitse tai käymällä Harjula-keskuksessa opiston toimistossa. Ilmoittautuminen: www.harjulankansalaisopisto.fi tai https://www.opistopalvelut.fi/harjula/ tai puh. 03 8725 121, 03 8725 130 tai Harjula-keskus, Harjulankatu 7, Lahti
Lisätietoja	http://harjulansetlementti-fi-bin.directo.fi/@Bin/36960570fbd742acff3b90aa867846d5/1445345969/application/pdf/2000791/Opinto-ohjelma%202015-2016.pdf

Toimintamuoto/ kenelle	Suomikerho naisille <hr/>
Sisältö	Yhteistä keskustelua ja tekemistä suomen kielellä
Ajankohta	Ma 15.30–17.00
Hinta	Maksuton
Paikka	Launeen kirkko Tapparakatu 22
Toimija	Lahden seurakuntayhtymä
Yhteystiedot/ Ilmoittautuminen	Maahanmuuttotyön koordinaattori: Ulla Taipale puh. 044 719 1263
Lisätietoja	https://www.lahdenseurakuntayhtyma.fi/tule_mukaan/maahan-muuttajana

Toimintamuoto/ kenelle	Yleinen kielitutkinto <hr/> <p>Yleiset kielitutkinnot ovat aikuisille suunnattuja kielitaitotutkintoja. Tutkinnot mittaavat kielen osaamista sellaisissa käytännön tilanteissa, joissa aikuinen joutuu puhumaan, kuuntelemaan, kirjoittamaan tai lukemaan jotakin vierasta kieltä - joko Suomessa tai ulkomailla.</p>
Sisältö	<p>Testit koostuvat neljästä osakokeesta, jotka ovat:</p> <p>Tekstin ymmärtäminen Kirjoittaminen Puheen ymmärtäminen Puhuminen</p>
Ajankohta	<p>23.1.2016, suomi, keskitaso 19.3.2016, englantia, venäjä, perus- ja keskitaso 2.4.2016, suomi, perus- ja keskitaso 9.4.2016, ranska, ruotsi, perus- ja keskitaso</p>
Hinta	<p>Tutkintomaksut: perustaso 90 euroa keskitaso 100 euroa.</p>
Paikka	<p>Aikuiskoulutuskeskus Kirkkokatu 16</p>
Toimija	<p>Wellamo-opisto</p>
Yhteystiedot/ Ilmoittautuminen	<p>Wellamo-opiston toimisto puh. 814 4734 toimisto@wellamo-opisto.fi , kieltenopettaja Tarja Ahde p.050 398 5865 tarja.ahde@wellamo-opisto.fi</p>
Lisätietoja	<p>http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/kielitutkinnot/yleiset_kielitutkinnot</p> <p>https://www.jyu.fi/hum/laitokset/solki/yki</p>

VAPAAEHTOISTYÖ

"Vapaaehtoisen rooli on olla lähimäinen, jolla on suuret korvat ja isot silmät, tekevät kädet ja lämmin sydän" (SPR -Kontti 2012).

Vapaaehtoistoiminnan määritelmä:

Vapaaehtoistoiminnasta käytetään yleisesti määritelmää, jonka mukaan se on yksittäisten ihmisten ja yhteisöjen hyväksi tehtyä toimintaa, josta ei saa rahallista korvausta, joka tehdään ilman pakkoa ja jota ei pidetä velvollisuutena perhettä tai sukua kohtaan. Vapaaehtoinen siis toimii omasta tahdostaan, oman valintansa ja motivaationsa mukaisesti muiden ihmisten tai yhteisön hyväksi ilman odotusta rahallisesta korvauksesta. Vapaaehtoistoiminnan on tarkoitus täydentää ammattityötä (Lipasti-Raulus 2014).

Toimintamuoto/ kenelle	Kansainvälistä toimintaa Helluntaiseurakunnassa <hr/> Kaikille kiinnostuneille. International activities in Lahti Pentecostal Church for all who are interested in different kind of fellowship and church activities.
Sisältö	Leirejä ja muuta seurakunnan toimintaa. Myös englannin, venäjän, espanjan ja swahilin kielellä. Camps and other Church activities. Also groups in English, Russian, Spanish and Swahili languages.
Toimija	Lahden Helluntaiseurakunta Lahti Pentecostal Church Kiveriönkatu 1, Lahti
Yhteystiedot	Maahanmuuttajatyön koordinaattori Timo Kekolahti Puh. 044 595 3036 timo.kekolahti@phnet.fi
Lisätietoja	http://www.lahdenhelluntaisrk.fi/toimintaa/kansainvalinen-tyo/ http://www.lahtilife.com/

Toimintamuoto/ kenelle	Kumppanuusverkosto.fi <hr/> Kaikille avoin
Sisältö	Vapaaehtoistyö, paljon erilaisia vapaaehtoistyön mahdollisuuksia ks. linkki alla
Toimija	Kumppanuusverkosto.fi
Yhteystiedot	Kumppanuusverkosto.fi
Lisätietoja	https://www.vapaaehtoistyö.fi/lahti

Toimintamuoto/ kenelle	Lahden Luterilaisen srk:n toimintaa maahanmuuttajille <hr/> Church activities for immigrants
Sisältö	Monenlaisia toimintaa ja osallistumismahdollisuuksia maahanmuuttajille. Myös tukihenkilötoimintaa. Lahti Parish Council offers wide range of activities and functions for immigrants
Toimija	Lahden seurakuntayhtymä The Evangelical Lutheran Church of Lahti
Yhteystiedot	Ulla Taipale Maahanmuuttajatyön koordinaattori Diakonia ja auttaminen ulla.taipale@evl.fi 044 719 1263 Mariankatu 16, 15110 Lahti
Lisätietoja	http://www.lahdenseurakunnat.fi/ryhmat/maahanmuuttajat-immi-grants

Toimintamuoto/ kenelle	Löytöeläintalo <hr/> Kaikille avoin
Sisältö	vapaaehtoistoimintaa
Toimija	Päijät-Hämeen eläinsuojeluyhdistys ry.
Yhteystiedot	Jokimaankuja 4, 15700 Lahti Auki ma-pe 13–18, su 13–16 Puh: 03-7811 543
Lisätietoja	http://www.phesy.net/

Toimintamuoto/ kenelle	SPR-Kontti <hr/>
	Kaikille avoin vapaaehtoistyö
Sisältö	mm. ystävätoiminta, ensiaputoiminta, nuorisotoiminta
Toimija	Suomen Punainen Risti
Yhteystiedot	Lahden alueen osasto Vapaudenkatu 8 A ma ja pe klo 10–14, ke klo 14–18 Puh. 03-7823601 http://www.lahti.punainenristi.fi

Toimintamuoto/ kenelle	SPR-Kontti <hr/>
	Kuka vain voi ilmoittautua vapaaehtoiseksi, ei vaadita ammattikoulutusta, riittää jos on halua olla mukana auttamassa.
Sisältö	Työ sisältää samoja työtehtäviä, kuin palkatuillakin työntekijöillä, mutta oman aikataulun mukaisesti
Toimija	SPR-Kontti (kierrätystavaratalo)
Yhteystiedot/ Ilmoittautuminen	Lahden Kontti Ajokatu 65 Kontti-päällikkö Rainer Ihatsu 040 5377839
Lisätietoja	http://kontti.punainenristi.fi/kontti-tyopaikkana/vapaaehtoisena-konttissa

TYÖLLISTYMISTÄ EDISTÄVIÄ TOIMINTOJA

Sosiaalialan eettisiin periaatteisiin kuuluu muun muassa asiakkaan osallisuuden ja elämän-hallinnan tukeminen, sekä syrjäytymisen ennaltaehkäisy. (Hämäläinen & Kurki 1997, 18;Pehkonen & Väänänen 2011, 96.)

Maahanmuuttajille tehdään maahantulon alkuvaiheessa alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma kolmen vuoden sisällä maahanmuutosta. Kotoutumiskoulutus ja ammatillinen koulutus on tärkeä osa kotoutumissuunnitelmaa. Kotoutumisajan jälkeen tehdään työllistymissuunnitelma, johon voi sisältyä erilaisia työllistymistä edistäviä palveluja, kuten esimerkiksi työkokeilu ja kuntouttava työtoiminta. Työkokeilu voidaan järjestää esimerkiksi tilanteissa, jossa henkilöltä puuttuu ammatillinen koulutus tai hän suunnittelee ammatin vaihtoa. Työkokeilun avulla hän voi saada paremman kuvan alasta tai ammatista ja selvittää olisiko se hänen kohdallaan mahdollinen. Työkokeilun järjestäjänä voi olla esimerkiksi yksityinen yritys, yhteisö, kunta, säätiö tai työpaja. TE- toimisto maksaa työnantajalle sopimuksen mukaista palkkatukea. Palkkatuki on aina harkinnan varainen ja se perustuu TE- toimiston arvioon ja päätökseen. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2015a: 2015b: 2015c; 2015d.)

Toimintamuoto/ kenelle	Matalan kynnyksen olohuone <hr/> pitkäaikaistyöttömille, maahanmuuttajille
Sisältö	Palveluohjausta, työllistymisnäkymien kartoitusta, apua ja tukea erilaisissa elämäntilanteissa, erilaisia toimintaryhmiä vertaistukea, vapaaehtoistyö mahdollisuuksia, tietokoneen käyttö- ja ohjaus mahdollisuus
Toimija	Aapelin avoimet ovet
Yhteystiedot	Apilakatu 3 15610 LAHTI Palveluohjaaja Tapio Hyrske 044-744 1344 tapio.hyrske@lahty.fi Projekti koordinaattori (palkkatukityö ym.) Anne Väisänen 045-652 0517 anne.vaisanen@lahty.fi Palkkatukityö, lisätietoja: Jarkko Nissinen Tartu toimeen projektivastaava Puh. 050 - 341 0507 jarkko.nissinen(at)lahty.fi
Lisätietoja	http://lahty.weebly.com/aapelin-avoimet-ovet-projekti.html

Toimintamuoto/ kenelle	Suunnitelmat todeksi <hr/> <p>Henkilöille, joilla on oikeus TE -toimiston myöntämään palkkatukeen, sekä alle 25 -vuotiaille nuorille. Voidaan tarjota myös henkilöille, jotka ovat työkokeilussa.</p> <p>Tavoite: parantuneet työelämävalmiudet. Osaaminen on lähellä avoimien työmarkkinoiden vaatimuksia. Työntekijälle on kertynyt merkittävää työkokemusta jatkotyöllistymisen kannalta. Parantunut itsetuntemus.</p>
Sisältö	<p>Tuotteiden hinnoittelu- ja esillepano asiakaspalvelu- ja kassatehtävät kuljetus- ja noutopalvelu ja siivous Perehdytys ja tuki työtehtäviin Apua ja tukea työnhakuasioissa, mm. opastusta CV -netin käyttöön Kaikille yhteiset koulutukset: ensiapu-, asiakaspalvelu- ja turvallisuuskoulutus Mahdollisuus yksilöllisiin koulutuksiin. Esimerkiksi työelämässä vaadittavien passien ja korttien suorittamiseen. Mahdollisuus ammattitutkinnon tai osatutkinnon suorittamiseen. esim. myynnin ammattitutkinto, laitoshuolto tai merkonomi.</p>
Toimija	SPR-Kontti (kierrätystavaratalo)
Yhteystiedot/ Ilmoittautuminen	Lahden Kontti Ajokatu 65 Kontti-päällikkö Rainer Ihatsu 040 5377839
Lisätietoja	http://kontti.punainenristi.fi/tyollistamispalvelut

Toimintamuoto/ kenelle	SPR-Kontti: 1. Työelämä tutuksi <hr/> <p>Henkilöille, joilla on oikeus TE -toimiston myöntämään palkkatu- keen, sekä alle 25 -vuotiaille nuorille. Ensisijaisesti henkilöille, jotka ovat työkokeilussa tai kuntoutta- vassa työtoiminnassa Tavoite: työelämävalmiuksien parantaminen ja työkokemuksen kar- tuttaminen</p>
Sisältö	<p>Lahjoitustavaran alkulajittelu Tekstiilitarkastus ja -huolto Muut avustavat työtehtävät Perehdytys ja tuki työtehtäviin Kaikille yhteiset koulutukset: ensiapu-, asiakaspalvelu- ja turvalli- suuskoulutus Ohjausta ja tukea nykyisen elämäntilanteen kartoitukseen ja tule- vaisuuden suunnitteluun</p>
Toimija	SPR-Kontti (kierrätystavaratalo)
Yhteystiedot	<p>Lahden Kontti Ajokatu 65 Kontti-päällikkö Rainer Ihatsu 040 5377839</p>
Lisätietoja	http://kontti.punainenristi.fi/tyollistamispalvelut

Toimintamuoto/ kenelle	SPR-Kontti: 2. Suunnitelmat todeksi <p>Henkilöille, joilla on oikeus TE -toimiston myöntämään palkkatu- keen, sekä alle 25 -vuotiaille nuorille. Voidaan tarjota myös henkilöille, jotka ovat työkokeilussa. Tavoite: parantuneet työelämävalmiudet. Osaaminen on lähellä avoimien työmarkkinoiden vaatimuksia. Työntekijälle on kertynyt merkittävää työkokemusta jatkotyöllistymisen kannalta. Parantunut itsetuntemus.</p>
Sisältö	<p>Tuotteiden hinnoittelu- ja esillepano asiakaspalvelu- ja kassatehtävät kuljetus- ja noutopalvelu ja siivous Perehdytys ja tuki työtehtäviin Apua ja tukea työnhakuasioissa, mm. opastusta CV -netin käyttöön Kaikille yhteiset koulutukset: ensiapu-, asiakaspalvelu- ja turvalli- suuskoulutus Mahdollisuus yksilöllisiin koulutuksiin. Esimerkiksi työelämässä vaadittavien passien ja korttien suorittamiseen. Mahdollisuus ammattitutkinnon tai osatutkinnon suorittamiseen. esim. myynnin ammattitutkinto, laitoshuolto tai merkonomi.</p>
Toimija	SPR-Kontti (kierrätystavaratalo)
Yhteystiedot	<p>Lahden Kontti Ajokatu 65 Kontti-päällikkö Rainer Ihatsu 040 5377839</p>
Lisätietoja	http://kontti.punainenristi.fi/tyollistamispalvelut

Toimintamuoto/ kenelle	SPR-Kontti: 3. Kohti uusia haasteita <hr/> <p>Henkilöille, joilla on oikeus TE -toimiston myöntämään palkkatu- keen. Soveltuu myös henkilöille jotka ovat työkokeilussa. Tavoitteet: Jakson päätyttyä työntekijän valmiudet vastaavat nyky- päivän työmarkkinoiden vaatimuksia. Lisää työkokemusta. Siirtymi- nen avoimille työmarkkinoille tai koulutukseen jakson jälkeen.</p>
Sisältö	<p>Myynti- asiakaspalvelu- ja kassatehtävät Tuotteiden hinnoittelu ja esillepano Kuljetus- ja noutopalvelu Perehdytys ja tuki työtehtäviin Apua ja tukea työnhakuasioissa, mm. opastusta CV -netin käyttöön Kaikille yhteiset koulutukset: ensiapu-, asiakaspalvelu- ja turvalli- suuskoulutus Mahdollisuus yksilöllisiin koulutuksiin. Esimerkiksi työelämässä vaadittavien passien ja korttien suorittamiseen. Mahdollisuus ammattitutkinnon tai osatutkinnon suorittamiseen. esim. myynnin ammattitutkinto, laitoshuolto tai merkonomi. Tilaisuuksia edelleen sijoitukseen yritykseen</p>
Toimija	SPR-Kontti (kierrätystavaratalo)
Yhteystiedot/ Ilmoittautuminen	<p>Lahden Kontti Ajokatu 65 Kontti-päällikkö Rainer Ihatsu 040 5377839</p>
Lisätietoja	http://kontti.punainenristi.fi/tyollistamispalvelut

Toimintamuoto/ kenelle	Tiedon Taidot -hanke <hr/> välityömarkkinoiden kehittämishanke (1.7.2015 alkaen, rahoittajana Hämeen ELY-keskus) Työkokeilupaikkoja ja palkkatukipaikkoja Alle 29 vuotiaille työttömille työnhakijoille ja maahanmuuttajille Tavoite: löytää tiedolliset ja taidolliset valmiudet työllistymiseen tai opiskeluun.
Sisältö	Osallistujille luodaan voimaannuttava osaamiskartta, jonka tarkoituksena on tukea oman tilanteen ymmärtämistä, sekä omien vahvuuksien ja osaamisen esilletuontia. Osaamiskartta perustuu 4H:n arvoihin: Head, Heart, Hands & Health.
Toimija	Lahden 4-H-yhdistys ry
Yhteystiedot	Lisätietoa: Petra Kortelainen, Projektipäällikkö, puh. 050 462 2511 petra.kortelainen@4h.fi Henna Kilpinen, Projektityöntekijä, puh. 044 5258919 henna.kilpinen@4h.fi
Lisätietoja	http://lahti.4h.fi/hankkeet/tiedon-taidot-hanke/

Toimintamuoto/ kenelle	Työkokeilu- ja palkkatukipaikkoja työpajoilla. <hr/> 17–24 vuotiaille Lahtelaisille työttömille TE-toimiston asiakkaille
Sisältö	Työkokeilupaikkoja: Sisustuspaja ja Draamapaja Palkkatukipaikkoja: Kädentaitopaja, Lounaskahvilapaja, Mediapaja, Puu- ja pintakäsittelypaja, Reppupaja, Auto- ja metallipaja
Toimija	Lahden kaupungin nuorisopalvelut Työpajat: Sammonkatu 8 B, Lahti ja Saimaankatu 64, 2krs., Lahti Toiminnanohjaaja Susanna Ormaa-Perälä Puh. 050 383 6455
Yhteystiedot	Neuvonta- ja ajanvaraus ma-ke klo 12–15 Puh. 050 398 5657
Lisätietoja	http://www.nuorilahti.net/tyopajat/ http://www.nuorilahti.net/yritysharjoittelu/index.php?id=2124

Toimintamuoto/ kenelle	<u>Työkokeilu- ja palkkatukipaikkoja työttömille työnhakijoille</u> Myös nuorten työpajatoimintaa 31.5.2016 asti
Sisältö	Puualan, metallialan, elintarvikealan, kierrätyksen, myymälän, tekstiilipajan, uusiopajan, kirjansitomon, kokoonpanon tai pakkaamon erilaisia tehtäviä. Työkokeilujakson jälkeen mahdollisuus työllistyä palkkatuella.
Toimija	Työhönvalmennus Valma oy
Yhteystiedot	Raija Huusko Henkilöstösuunnittelija Puh. 050 526 5873
Lisätietoja	http://www.tuoterengas.fi/valmennuspalvelut/avoimet-valmennuspaikat/Sivut/default.aspx

VAPAA-AJAN TOIMINTAA

Psyykkinen, fyysinen, sosiaalinen ja yhteiskunnallinen terveys vahvistaa osallisuutta, itsetuntoa, turvallisuutta ja kuulumisen tunnetta yhteisöön. (Rouvinen-Wilenius, Aalto-Kallio, Koskinen-Ollongist & Nikula 2011, 57.)

Toimintamuoto/ kenelle	Kansainvälistä toimintaa Helluntaiseurakunnassa <hr/> Kaikille kiinnostuneille
Sisältö	Leirejä ja muuta seurakunnan toimintaa, myös englannin, venäjän, espanjan ja swahilin kielellä.
Toimija	Lahden Helluntaiseurakunta Kiveriönkatu 1, Lahti
Yhteystiedot	Maahanmuuttajatyön koordinaattori Timo Kekolahti Puh. 044 595 3036 timo.kekolahti@phnet.fi
Lisätietoja	http://www.lahdenhelluntaisrk.fi/toimintaa/kansainvalinen-tyo/ http://www.lahtilife.com/

Toimintamuoto/ kenelle	Kohtaamispaikka Harjula keskus <hr/> Kaikille avoin
Sisältö	Aulakahvila, kohtaamispaikka kaikenikäisille, avoinna arkisin klo 8-15.30 Lounasravintola Kesti, 2. krs, avoinna arkisin klo 11–14 Yhteislaulutilaisuuksia Kaikille avoimia tapahtumia ja tilaisuuksia
Toimija	Harjula settlementti ry
Yhteystiedot	Harjulankatu 7, 15150 Lahti
Lisätietoja	http://www.harjulansetlementti.fi/kansalaistoiminta/

Toimintamuoto/ kenelle	Kotitalousneuvonta turvapaikanhakijoille <hr/> Maksullisia kotitalouskursseja hankkeille, järjestöille ja yhdistyksille, joilla on toimintaa maahanmuuttajien parissa. Tavoite: tukea ja vahvistaa osallistujien arkea, hyvinvointia ja taitoja kotitalousneuvonnan keinoin
Sisältö	Kurssien teemat ja sisällöt suunnitellaan yhteistyössä kohderyhmän kanssa. Ruokakurssilla käsitellään ruoanvalmistuksen lisäksi teemaan liittyvää teoriaa, sekä annetaan ruoka- ja työskentelyohjeet. Tarvittaessa myös kodin siivoukseen, vaatehuoltoon ja raha-asioihin liittyviä aiheita.
Toimija	Itä-Hämeen Martat ry. Laaksokatu 1 Puh. 010 8385630
Yhteystiedot	Toiminnanjohtaja Tuulikki Uusitalo Puh. 040 830 8742 tuulikki.uusitalo@martat.fi Toimisto avoinna maanantaisin klo 12–17
Lisätietoja	http://www.martat.fi/piirit/ita-hame/yhdistykset/keski-lahden-martat/

Toimintamuoto/ kenelle	Lahden Luterilaisen srk:n toimintaa maahanmuuttajille <hr/> Church activities for immigrants
Sisältö	Monenlaisia toiminta ja osallistumismahdollisuuksia maahanmuuttajille, myös tukihenkilötoimintaa. Lahti Parish Council offers wide range of activities and functions for immigrants
Toimija	Lahden seurakuntayhtymä The Evangelical Lutheran Church of Lahti
Yhteystiedot	Ulla Taipale Maahanmuuttajatyön koordinaattori Diakonia ja auttaminen ulla.taipale@evl.fi 044 719 1263 Mariankatu 16, 15110 Lahti
Lisätietoja	http://www.lahdenseurakunnat.fi/ryhmat/maahanmuuttajat-immi-grants

Toimintamuoto/ kenelle	Monitoimikeskus Takatasku <hr/> Kaikille avoin
Sisältö	Vapaa ajan toimintaa ATK kurseja Työkokeilumahdollisuuksia Terveystietojen vastaanotto Lounasruokala ma-pe klo 11–14 (työttömille 3,70e)
Toimija	Monitoimikeskus Takatasku
Yhteystiedot	Monitoimikeskus Takatasku Huovilankatu 4 Neuvonta puh. (03) 781 9919 info@takatasku.net
Lisätietoja	http://takatasku.net/tapahtumat.html

Toiminta- muoto/ kenelle	Urheilupaikat <hr/>
Lisätietoja	http://www.lahtiliikkuu.fi/urheilupaikat/ http://www.lahtiliikkuu.fi/urheiluseurat/

Toimintamuoto/ kenelle	Vapaa-ajan toimintaa Multi-Cultissa <hr/>
	Kaikille avoin kansalais- ja vapaaehtoiskeskus
Sisältö	Mm. harrastustoimintaa , opintoryhmiä, kursseja , luentotilaisuuksia, kulttuuritapahtumia, kansainvälisyyskasvatusta, juhlia ja retkiä.
Toimija	Lahden kaupungin nuorisopalvelut Multi-Culti
Yhteystiedot	Päijänteenkatu 1, Lahti Toimisto auki ma-to klo 10–16 pe klo 10–14 Puh. 050 398 5656 Toiminnan ohjaaja Pirkko Hämäläinen Puh. 050 387 8795 pirkko@hamalainen@lahti.fi
Lisätietoja	Viikko-ohjelma: http://www.nuorilahti.net/multi-culti/index.php?id=147 Lomatoimintaa: http://www.nuorilahti.net/lomatoimintaa/

Toimintamuoto/ kenelle	Yli-Marolan 4H-kotieläinpiha <hr/>
Sisältö	Avoinna yleisölle 25.5. - 18.8.2015 Ma, Ti, To ja Pe klo 10–17. Ke & Su suljettu.
Toimija	4-H yhdistys ry
Yhteystiedot	Neljänkaivonkatu 47 http://lahti.4h.fi/
Lisätietoja	http://lahti.4h.fi/in-english/

LÄHTEET:

Hämäläinen, J. & Kurki, L. 1997. Sosiaalipedagogiikka. Porvoo: WSOY.

Lipasti-Raulus, H. Kirkko Helsingissä. Vapaaehtoistoiminnan käsikirja työntekijälle.[viitattu 21.10.2015]. Saatavissa: http://www.kansalaisareena.fi/HSRKY_Vapaaehtoistoiminnan_kasikirja2014.pdf

Minun tulevaisuuteni! -projektin asiakas 2015. Omakohtaisen tarinan osa maahanmuuttajan alkuvaiheesta 12.5.2015.

Rouvinen-Wilenius, P., Aalto-kallio, M., Koskinen-Ollonqist & Nikula, T. 2011. Teoksessa Rouvinen-Wilenius, P. & Koskinen-Ollonqist, P. T asa-arvo ja osallisuus väylä terveyteen. Järjestöt suunnan näyttäjänä. Terveyden edistämisen keskuksen julkaisuja 9/2011 Helsinki: Trio-Offset, 57.

Pehkonen, A. & Väänänen- Fomin, M. (toim.) 2011. Sosiaalityön arvot ja etiikka. Juva: Bookwell oy.

Sisäasiainministeriö 2011. Maahanmuuttajien työllistymisen esteet. Sisäasiainministeriön julkaisut 13/2011[viitattu 25.8.2015]. Saatavissa: <http://www.intermin.fi/julkaisu/132011?docID=24895>

SPR-kontti 2012. Työllistämispalvelut Kontissa [viitattu 23.10.2015]. Saatavissa: <http://kontti.punainenristi.fi/tyollistamispalvelut>

TE-palvelut. Työkokeilun käytännöt ja säännökset [viitattu 21.10.2015]. Saatavissa: http://www.te-palvelut.fi/te/fi/erikoissivut/kaytannot_ja_saannokset/index.html

Työ- ja elinkeinoministeriö 2015a [viitattu 24.10.2015]. Saatavissa: <http://toimistot.te-palvelut.fi/-/maahanmuuttajien-kotoutumiskoulutus-ja-tyottomyysetuudella-tuettu-omaehtoinen-opiskelu>

Työ- ja elinkeinoministeriö 2015b. Työllistymistä edistävät palvelut ja kulukorvaus [viitattu 25.10.2015]. Saatavissa: http://te-palvelut.fi/te/fi/erikoissivut/palvelut_ja_kulukorvaus/index.html

Työ- ja elinkeinoministeriö 2015c. Työkokeilu [viitattu 24.10.2015]. Saatavissa: http://www.te-palvelut.fi/te/fi/erikoissivut/kaytannot_ja_saannokset/index.html

Työ- ja elinkeinoministeriö 2015d. Palkkatukeen muutoksia vuoden 2015 alusta [viitattu 25.10.2015]. Saatavissa: <http://toimistot.te-palvelut.fi/-/palkkatukeen-muutoksia-vuoden-2015-alusta>